

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE FILOLOGIE



**OPȚIUNEA PENTRU CULTURĂ:
PUBLICISTICA LUI MIRCEA ELIADE
(Rezumat)**

Conducător de doctorat:
Prof. univ. dr. habil. MARIA-ANA TUPAN

Doctorand:
MIHAELA DIANA LUPȘAN

ALBA IULIA

2020

CUPRINS

PRELIMINARII	3
INTRODUCERE	5
I. CONTEXT ISTORIC: MODERNISMUL ȘI NAȚIONALISMUL	13
II. POETICA ȘI POLITICA DISCURSULUI IDENTITAR; UN PUNCT DE VEDERE COMPARATIST	26
II.1. MIRCEA ELIADE ÎNTRE PROFETISM ȘI MESIANISM.....	61
II.2. ELIADE ȘI PROBLEMA TINEREI GENERAȚII	67
II.3. LOCUL LUI ELIADE ÎN „MATRICEA MODERNISMULUI”	73
III. POETICA UNUI GEN EMERGENT: MEDIA	78
III.1. ISTORICUL UNUI PARCURS: ETAPELE PUBLICISTICII LUI ELIADE	85
IV. PORTRETUL SCRITORULUI ÎN SCRIERILE PUBLICISTICE	109
IV.1. UMANISTUL	110
IV.1.1. Cultura între Eu și Celălalt. Mircea Eliade și Adrian Marino despre îmbrățișarea valorilor europene	117
IV.1.2. Poetica locuire: gramma-tizarea ființei sau existența în limbaj	124
IV.1.3. Bucureștiul între mit și istorie, sau dialog imaginar între Eliade și Arghezi	129
IV.2. ENCICLOPEDISTUL. BIBLIOTECA LUI ELIADE	131
IV.3. FENOMENOLOGUL CULTURII.....	140
IV.4. ANTROPOLOGUL	148
IV.5. POLEMISTUL	159
IV.6. PORTRETISTUL.....	193
IV.6.1. Mircea Eliade și B. P. Hasdeu – obsesia enciclopedismului	193
IV.6.2. Mircea Eliade și universalismul eminescian.....	207
IV.6.3. Nicolae Iorga, un prim model intelectual	229
IV.6.4. Mircea Eliade și Constantin Brâncuși. Valori definitorii ale culturii naționale	235
IV.6.5. Nae Ionescu: Ipostazele unei personalități proteice	237
IV.6.6. Mircea Eliade și Camil Petrescu. Puncte de convergență.....	255
CONCLUZII	276
REFERINȚE	283
SURSE PRIMARE	283
SURSE SECUNDARE	296
SURSE WEB	305

Lista ilustrațiilor

PAGINA

- Fig. 1-** *Criterion*. Revistă de arte, litere și filosofie. 76
Octombrie 1934 – Februarie 1935.
Colecția completă în ediție anastatică
Imagine disponibilă online la adresa: <https://matricea.ro/corespondenta-celebra-scrisoare-filosofia-romaneasca-emil-cioran-catre-constantin-noica-despre-eminescu/>
- Fig. 2-** *The Criterion*, A Quarterly Review. Vol. 1, No,1, 76
October 1922
Imagine disponibilă online la adresa:
<https://www.manhattanrarebooks.com/pages/books/943/t-s-eliot/the-waste-land-in-the-criterion?soldItem=true>
- Fig. 3-** Conferințele *Criterion*, Serie nouă 77
Imagine disponibilă online la adresa:
<https://arhiva.bibmet.ro/detalii-eveniment057a.html?evId=964&catId=335&c=1>
Europe: Female working population in 1921 (Romania, 1930)
- Fig. 4-** Primul număr din *The New Criterion*, editat de T.S. Eliot 77
Imagine disponibilă online la adresa:
<https://thenewcriterion1926.wordpress.com/downloadable-pdf-files/>
- Fig. 5-** Temple și alte locuri sacre ale Indiei 157
Imagine disponibilă online la adresa:
<http://spirittourism.com/culture/temples/12-jyotirlinga-temples-hindu-religious-sacred-places-india/>
- Fig. 6-** Nicolae Iorga și Mircea Eliade: dinamica unei relații 233

Cuvinte-cheie:

Mircea Eliade, jurnalism, naționalism, discurs identitar, specific național, mit, folclor, cultură, profetism, mesianism, Grupul Criterion, estetica media, modernism, sacru / profan, valori naționale / europene, autenticitate, sistem filosofic, universalism

Introducere

Prezentul proiect de cercetare a plecat de la câteva intenții inspirate atât de propriile lecturi ale publicisticii lui Mircea Eliade, cât și de contactul cu moduri de percepție ale acestui capitol al operei marelui istoric al religiilor comentat în România adeseori polemic sau într-un mod care invită la o cercetare aprofundată. Scrierile publicistice au cunoscut în ultima vreme un interes sporit, ele fiind obiectul unor exegeze atât în România, cât și în străinătate, atât sub forma comentariului critic, cum este cazul cărții lui Mihai Posada, *Opera publicistică a lui Mircea Eliade*¹, cât și urmând protocoalele discursului academic, cum este recenta teză de doctorat prezentată de Ana-Maria Fomin Universității² „Ștefan cel Mare” din Suceava (2013), sub conducerea Profesorului Mircea A. Diaconu, al cărei titlu, *Mircea Eliade, paradigma unui nou umanism*, trimite la o carte anterioară a Profesorului David Cave de la Universitatea din Chicago, *Mircea Eliade's Vision for a New Humanism*³.

Cadrul umanist propus de Cave pentru înțelegerea operei lui Mircea Eliade este, totuși, doar una dintre ipostazele asumate de celebrul istoric al religiilor în cea mai mare parte a scrierii exegetice, care a fost tipărită în Occident, la trecerea către noul mileniu. La celălalt pol, există o asociere frecventă a lui Eliade cu deconstrucția metafizicii în postmodernism concomitent cu includerea lui printre precursorii plângerilor contemporanilor cu privire la tot ceea ce este descentrat, profan, superficial într-o epocă a suprafețelor (Rennie 2001: XV). După ce a afirmat clar că sacrul nu înseamnă să crezi în Dumnezeu și în spirite (*Proba labirintului*), căutând motive repetitive în religia comparată, mai degrabă decât ierofanii și mesaje dintr-o lume de dincolo, Mircea Eliade îl încurajează implicit pe Bryan Rennie, editorul unei colecții

¹ Mihai Posada, *Opera publicistică a lui Mircea Eliade*, cuvânt înainte de Mircea Tomuș, București, Criterion Publishing, 2006.

² Ana-Maria Fomin, *Mircea Eliade. Paradigma Unui Nou Umanism*, Suceava, 2013.

Teza de doctorat este disponibilă online la adresa:

<https://vdocuments.site/fomin-ana-maria-teza-de-doctorat.html>

Accesată în 6. 01.2020, la ora 21:23.

³ David Cave, *Mircea Eliade's Vision for a New Humanism*, New York, Oxford University Press, 1993.

de eseuri publicat în 2001 (*Changing Religious Worlds: The Meaning and End of Mircea Eliade*) de către State University of New York Press, să vadă în critica sa la adresa civilizației pur și simplu nevoia de a parveni la ordinea valorilor create de mituri (narațiuni culturale), la ritual, în loc de aleatorismul și fragmentarismul prezent, și la un spațiu sacru - mai degrabă decât unul în care nu există *nomos lege*, judecată (ibidem).

În opinia noastră, Mircea Eliade a întruchipat cel mai bine spiritul timpului său, abordarea noastră istorică a discursurilor și negocierilor discursive - procedând prin documentare, interpretare contextuală și comparație - plasându-l printre moderniștii canonici ai secolului trecut.

Nicio cultură nu evoluează în izolare, iar viziunea exegetică trebuie și ea să se deschidă orizontului internațional în care au s-au afirmat personalitățile României interbelice.

Salvarea prin contribuția unei generații reformatoare era și crezul Cercului Bloomsbury din jurul soților Woolf, propunerea lui E. M. Forster de creare a unei elite intelectuale internaționale devenind o realitate prin crearea PEN Clubului. Aceste cuvinte scrise de Forster în eseu *Două urale pentru democrație* ar fi putut fi rostite de Eliade: „Cred în aristocrație, totuși; (...) nu o aristocrație a rangului și influenței, ci o aristocrație a celor sensibili, angajați și îndrăzneți.”⁴

Pe publicistul Mircea Eliade însă îl vom compara mai curând cu ideologul mișcării de eliberare a Indiei, Mahatma Ghandi, care a înțeles rolul presei în antrenarea societății în reformă, a înființat periodice, a creat un grup de influență – Intangibilii – și a scris articole care fac obiectul multor cărți despre filosofia umanistă a unui publicist moralizator, militant, mesianic.

Pe Mircea Eliade îl vom analiza, așadar în contextul mișcării moderniste caracterizate prin etos naționalist, care a acompaniat politica internațională de destrămarea dinastiilor, imperiilor și formarea statelor naționale, precum și prin concepte precum inconștientul colectiv, specific etnic, valorizarea imaginarului omului primitiv, a motivelor indigene în artă (a se vedea Gauguin, Brâncuși, Picasso), înnoire, ruptură cu trecutul, revenire la spiritualitatea

⁴ E. M. Forster, *Two Cheers For Democracy*, Vol II, New York, Harcourt, Brace, 1951, p. 69.

Disponibil online la adresa:

https://archive.org/stream/in.ernet.dli.2015.475781/2015.475781.Two-Cheers_djvu.txt

Accesat în 6.01. 2020, la ora 20:54

religioasă a începuturilor omenirii pentru revitalizarea civilizației occidentale decadente (Oswald Spengler).

Nu numai în contextul istoric ci și în ceea ce privește genurile practice a fost Mircea Eliade sincron cu evoluțiile din marile centre de cultură. Prima jumătate a secolului trecut s-a caracterizat prin emergența societății de consum, afirmarea maselor pe harta relațiilor de putere și, mai ales, prin apariția unor noi canale de distribuție a operelor de cultură. Despre media (mijloace de comunicare în masă), antropologul Marshall McLuhan afirmă că au dobândit un rol atât de important încât au devenit „o extensiune a omului.”⁵

Shelley Fisher Fishkin, de exemplu, demonstrează în *From Fact to Fiction: Journalism and Imaginative Writing in America*⁶ că toți marii prozatori ai perioadei (Dos Passos, Hemingway, Twain, Faulkner ...) au fost ziariști și că limbajul media e reprodus sau imitat în operele lor. Spre deosebire de media epocii digitale, când imaginile transmise de televiziuni și publicații pot fi simulacre, presa modernismului, a fotografiei și a știrilor transmise la zi reprezentau o garanție de autenticitate. Adoptarea acestui mediu de către scriitori de prim rang nu a rămas fără consecințe însă, discursul publicistic devenind mai complex, mai expresiv.

În cazul lui Mircea Eliade, e foarte greu să delimităm scrierile care se încadrează exclusiv genului jurnalistic, deoarece autorul însuși a publicat, conform unei înțelegeri superioare a termenului, aceleași scrieri ca articole de ziar, dar și ca memorii sau jurnal. Trebuie spus și că scrierile sale încadrate în această categorie sunt mai degrabă filosofeme, meditații, eseuri din tradiția genului începând cu Montaigne, părintele fondator și Francis Bacon, continuând cu eseistii victorienii care au renunțat la prețiozitatea tratatului filosofic în favoarea caracterului fragmentar și liber, imaginativ al eseului și sfârșind cu filosofemele lui Jacques Derrida.

Dacă ei îmblânziseră filosofia dându-i haina discursului argumentativ-imaginativ, colegii de generație ai lui Eliade redirectionează eseul către periodice. Faptul că, în *Maitreyi*, Eliade inserează un metadiscurs despre jurnal și media prin prezența unui personaj care concepe literatura de ficțiune ca pe un travaliu de documentare gazetărească, dar și un comentariu implicit despre deosebirea dintre discursul românesc, modelat de memorie și de interpretare retrospectivă, și cel al însemnărilor zilnice sub puterea impresiilor de moment îl

⁵ Marshall McLuhan, *Understanding Media. The Extensions of Man*, Massachusetts Institute of Technology, 1964

⁶ Shelley Fisher Fishkin, *From Fact to Fiction: Journalism and Imaginative Writing in America*, Oxford, Oxford University Press, 1985.

arată pe Eliade ca pe un scriitor intens conștient de importanța cunoașterii convențiilor fiecărui gen literar.

Anticipând Concluziile, vom spune că publicistica lui Eliade e străbătută de aceeași curenți ca și restul operei, deoarece forța inteligenței, energia expresiei, plasticitatea limbajului, enorma încredere în cultură ca fiind esența condiției umane – credință împărtășită cu Lucian Blaga – pot fi detectate în oricare scriere a sa, indiferent de gen. Este ceea ce l-a impresionat și pe profesorul David Cave: o „repetată inițiere în descifrarea sensului”⁷ este oricare din scrierile sale, „de la jurnalism la teodicee, de la limbajul literar la discursul erudit.”⁸

Mircea Eliade în matricea modernismului

Un număr apreciabil de lucrări exegetice asociază mai nou modernismul cu spiritualitatea, uneori chiar cu teologia, Mircea Eliade fiind adesea asociat cu T.S. Eliot, W.B. Yeats sau David Jones. În studiul intitulat *Divine Cartographies: God, History, and Poiesis in W. B. Yeats, David Jones, and T.S. Eliot*, W. David Soud reconstituie contextul în care au evoluat corifeii modernismului, menționând cele două forme de spiritualitate – misticismul și teosofia (amestec de doctrine, esoterism occidental, budism și Hinduism, diseminat de Helena Blavatsky, o emigrantă din Rusia) – cărora li se opunea un protestantism liberal pasionat de tehnologie și progres material. Textele apărute pe această temă au avut circulație internațională în jurul anului 1900, promovând un climat ideatic european: Vasily Kandinsky, *Whither the New Art?* (1911), William James, *The Varieties of Religious Experience* (1902), Friedrich von Hügel, *The Mystical Element in Religion* (1908), Evelyn Underhill, *Mysticism* (1911) ș.a.m.d. Dintre studiile care examinează legătura dintre modernism, misticism și ocultism, Soud menționează: Alex Owen, *The Place of Enchantment*, Timothy Materer *Modernist Alchemy*, Leon Surette, *The Birth of Modernism*, Sanford Schwartz, *The Matrix of Modernism*. Referindu-se și la argumentația lui Charles Taylor din *A Secular Age*⁹, W. David Soud, considera însă că nu a fost vorba de o experiență a transcenderii către un absolut situat în afara lumii noastre, ci mai curând, în spiritul lui Mircea Eliade, de o dialectică a sacrului și profanului cu cel de al doilea termen ca revelație a celui dintâi¹⁰. Ființa și devenirea mențin astfel posibilitatea reîntoarcerii la temeiul atemporal care să învigoreze trupul istoric și să-l

⁷ David Cave, în Prefață la *Mircea Eliade's Vision for a New Humanism*, New York, Oxford University Press, 1993, p. VII.

⁸ *Ibidem*.

⁹ Vezi Charles Taylor, *A Secular Age*, Cambridge, Massachusetts, and London, England, The Belknap Press of Harvard University Press, 2007.

¹⁰ Cf. W. David Soud, *Divine Cartographies: God, History, and Poiesis in W. B. Yeats, David Jones, and T.S. Eliot*, Oxford English Monographs, 2007, pp. 6-7.

regeneze. Epifaniile lui James Joyce, corelativul obiectiv al lui T.S. Eliot sau „momente ale ființei” (V. Woolf) au deopotrivă funcții tropice și revelatorii ale unei profunde și stabile ordini de semnificație. T.S. Eliot chiar îi atribuie lui Joyce, în romanul *Ulise*, o „metodă mitică”¹¹.

Apare astfel în peisajul teoretic și critic contemporan o nouă școală de „critică a mitului”¹² cum o numește Ted R. Spivey. Spiritualitatea modernistă nu înseamnă, așadar, vreo ortodoxie religioasă, ci o aspirație către un fundament axiologic al ființei, dincolo de tribulațiile unei istorii a traumei și instabilității. Nu doar miturile, de diverse proveniențe, servesc imaginarului lor, ci și sugestii din partea psihologiei (jungiene) sau etnografiei (Frazer). Această critică mitografică a fost, după Spivey, întemeiată de Mircea Eliade și Joseph Campbell și a devenit influentă, creând o școală, din anii ‘70 ai secolului trecut: „Contribuția principală atât a lui Campbell cât și a lui Eliade la o critică reînnoită a mitului ar putea fi aceea a poziționării studiului despre mit, literatură la paritate cu aspecte ale științei moderne. Jung, Campbell și Eliade prezintă energia ca element de bază al universului în locul unui mecanism. [...] Atât la Campbell cât și Eliade există, de fapt, un tărâm mitic al energiei pe care Eliade, în spiritul lui Rudolph Otto, îl numește sacru. Pentru Eliade, un mit este o poveste care descoperă sacrul în viața unui individ sau a unei societăți. Utilizarea de către Eliade a termenilor sacru și profan este fundamentală pentru opera sa, care a influențat nu doar studiul religiei, ci și teologia. Pentru Eliade, sacrul, lăsând deoparte implicațiile sale teologice, este o formă de energie creatoare legată de conceptul de integralitate sau totalitate, la care ajunge într-o mai mică sau mai mare măsură individul care îl caută. Astfel, în Campbell și Eliade există un dualism al creativului și al distructivului, al energiilor sacre și profane, dar la baza ambelor energii este o energie nediferențiată care le susține pe ambele, și, într-un sens, este ambele. Pentru ambii savanți, cele mai importante mituri din toate societățile sunt cele despre întâlnirea căutătorului cu puterea nediferențiată, ceea ce face posibil ca această figură să depășească forțele distructive sau profane.”¹³

¹¹ T.S. Eliot, *Ulysses, Order and Myth*, New York, Dial Pub. Co., 1923.

¹² Ted R. Spivey, *Beyond Modernism: Toward a New Myth Criticism*, în „Oz”, Vol. 13, 1991, pp. 14-19. Disponibil online la adresa:

<https://www.scribd.com/document/406125310/Beyond-Modernism-Toward-a-New-Myth-Criticism-pdf>

Accesat în 30.01.2020, la ora 13:36

¹³ Ibidem, p. 14. Textul original: The chief contribution of both Campbell and Eliade to a renewed myth criticism might well be to place the study of myth, literature, and religion on a footing with certain aspects of modern science. Jung, Campbell, and Eliade all posit energy as the basic element of the universe instead of mechanism.[...]. For both Campbell and Eliade there is in fact a mythic realm of energy which Eliade, echoing Rudolph Otto, calls the sacred. For Eliade a myth is then a story recording the breakthrough of the sacred in to the life of an individual or society. Eliade's use of the terms sacred and profane is basic to his work, which has particularly influenced not only the study of religion but also theology. For Eliade the sacred, leaving aside its theological implications, is a form of creative energy connected with the concept of wholeness, or totality, that is given in various measures to the individual who searches for it. Thus in Campbell and Eliade there is a dualism

Spivey citează un interviu acordat spre sfârșitul vieții de Eliade, unde acesta rezumă filosofia sa de o viață: „Pentru mine, sacrul e revelația realului, o întâlnire cu ceea ce ne salvează dând sens existenței.”¹⁴ Tot în paginile autobiografice și oarecum testamentare, Eliade afirmă că miturile ancestrale și orientale l-au atras, deoarece indică o aspirație de reîntoarcere la haosul primordial, prin eliziunea tuturor imaginilor și valorilor moștenite de la înaintași astfel încât să devină posibilă revenirea la unitatea primordială.¹⁵

Conflictul cu valorile moștenite și aspirația spre creație a noului s-a însoțit, desigur, cu sentimentul solidarității generaționale. Asociată de profani dâmbovițeni cu calomniosul cuvânt „cretinion”, revista *Criterion* (Fig. 1) avea în realitate multiple afinități cu publicația omonimă patronată la Londra de T.S. Eliot (Fig. 2).

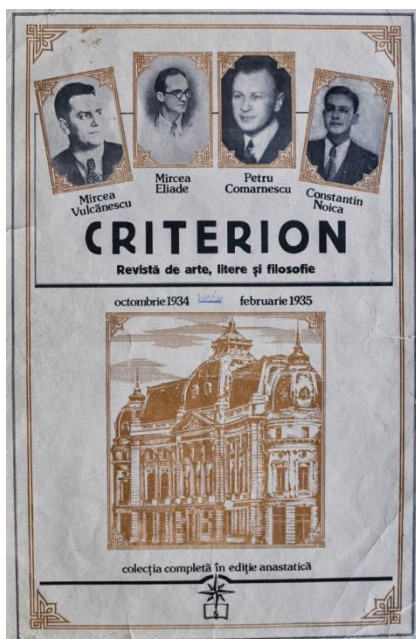


Fig. 1¹⁶

Criterion. Revistă de arte, literă și filosofie. octombrie 1934-februarie 1935.

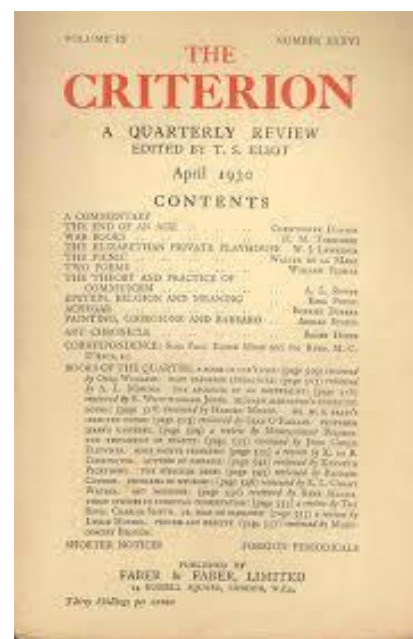


Fig. 2¹⁷

The Criterion, A Quarterly Review. Vol. 1, No. 1, October 1922

of the creative and the destructive, of the sacred and profane energies, but underlying both energies is an undifferentiated energy which sustains both, and in one sense, is both. For both scholars the most important myths in all societies are about the encounter of the quester with the undifferentiated power which makes it possible for that figure to overcome destructive or profane forces. (Spivey, *Beyond Modernism: Toward a New Myth Criticism*, op.cit.)

¹⁴ Mircea Eliade, *Ordeal by Labyrinth, conversations with Claude Henri- Rocquest*, trans. Derek Coltman, Chicago, The University of Chicago Press, 1982, p. 162.

¹⁵ Mircea Eliade, *No Souvenirs: Journal, 1957-1969*, trans. Fred H. Johnson, Jr, New York, Harper and Row, 1977, pp. 14-15.

¹⁶ <https://matricea.ro/corespondenta-celebra-scrisoare-filosofia-romaneasca-emil-cioran-catre-constantin-noica-despre-eminescu/>

¹⁷ <https://www.manhattanrarebooks.com/pages/books/943/t-s-eliot/the-waste-land-in-the-criterion?soldItem=true>

Primul număr publicase poemul *Țara pustie* – expresie deopotrivă a ororii provocate de derizoriul vieții contemporane și a aspirației spre noi surse de spiritualitate vindecătoare, precum Graalul. În editorialul intitulat „Idea de revistă literară” din noua serie, *The New Criterion*, vol. 1, nr. 1, ianuarie 1926, T.S. Eliot se arată conștient de existența generațiilor și se mândrește cu publicarea tinerilor care reprezintă acum canonul modernismului britanic. O revistă, crede el, trebuie să depășească domeniul strict al literaturii, făcând loc discursurilor din alte domenii disciplinare din care ea își trage rădăcinile, să fie o oglindă a timpului și a tendințelor sale (Fig.3). Era o deschidere către social, către istorie și în spiritul acestui „nou *Criterion*” va lua naștere publicația bucureșteană (Fig. 4). Observăm, ca și la Eliade, teama de sectarism, de adeziune la formele înghețate ale prezentului și afirmarea interesului pentru ceea ce este în devenire, ceea ce va fi lumea de mâine. Literatura, spune Eliot, are surse non-literare și consecințe non-literare. În cuprinsul revistei se poate citi, de exemplu, un articol despre conceptul de democrație atenică și parodia sa în Rusia socialistă contemporană.



Fig. 3¹⁸

Conferințele *Criterion*, Serie nouă

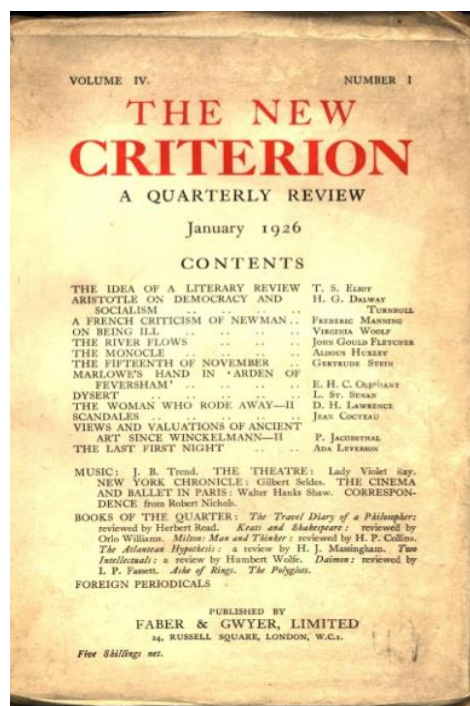


Fig. 4¹⁹

Primul număr din *The New Criterion*, editat de T.S. Eliot

¹⁸ Imagine disponibilă online la adresa:

<https://arhiva.bibmet.ro/detalii-eveniment057a.html?evId=964&catId=335&c=1>

¹⁹ Imagine disponibilă online la adresa: <https://thenewcriterion1926.wordpress.com/downloadable-pdf-files/>

Teama lui T.S. Eliot de fixarea în norme, în dogme (ceea ce este trecător pentru condiția sufletului) și preferința pentru creativitate permanentă, atenția la forțele puse în mișcare pentru a întui chipul viitorului (condiția permanentă a sufletului) se prea poate să fi influențat concepția aproape identică a lui Eliade despre „omul nou”. Exemplificând anticiparea de către colegii de generație a unor evoluții în mișcarea de idei, Eliade concluzionează: „Omul care primește sugestii, idei și ordine; omul care ascultă stimulările obscure, economice sau instinctuale; omul care începe să facă ceva pentru că vede pe altul făcându-l, sau pentru că nu are altceva mai bun de făcut – toți aceștia trăiesc prin stimulări externe, sunt controlați și mișcați ca niște roboți. Asemenea «oameni practici», de azi sau de mâine, nu pot decât disprețui pe acei câțiva creatori de valori (a căror «creație» coincide cu propria lor prezență, care creează pentru că *sunt*) – care nu se mișcă bine decât în lumea neformulată încă, și în a căror putere stă întreg ceasul hotărâtor de după victorie.”²⁰

Contexte istorice: naționalism și modernism

Într-un articol publicat în 2014 în *Journal of Political Ideologies*, Daniele Conversi, de la Universidad del País Vasco, comentează asocierea cvasi-consensuală a celor două noțiuni, modernismul și naționalismul, prin medierea unui al treilea termen, acela de ideologie. Atât conceptul de ideologie, cât și cel de naționalism sunt apoi identificate ca produs al Revoluției Franceze. Definită ca „știință a ideilor” de Destutt de Tracy și ca partizanat de Napoleon, resentimentar față de ideologiile adversari, ideologia rămâne în esență politică și un fenomen de grup. Când despre naționalism, acesta se cuvine a fi deosebit de ceea ce Conversi numește „etno-simbolism” – o seamă de practici semnificative definitorii pentru etnii din vremuri străvechi, pre-moderne. Noțiunile moderne de progress, dezvoltare, înaintare „au fost concepute în granițe naționale și într-o lume de națiuni statale.”²¹ În premodernitate, regii se substituiau în discurs întregului teritoriu național (*Eu, Franța ...*). Ei erau obiectul unui cult, erau centrul unor reprezentări religioase, idolatre. Lupta contra vechiului regim a luat, într-un regim desacralizat, forma alianței dintre stat și cultură, dintre ideologie și reprezentare. Individul lăsa locul cetățeanului, *La Patrie* era o noțiune în numele căreia se murea pe câmpul de bătălie, se înrolau

²⁰ Mircea Eliade, *Poimîine*, în „Criterion”, anul I, nr. 1, 15 octombrie 1934, p. 5.

²¹ Daniele Conversi, *Modernism and Nationalism*, în [Journal of Political Ideologies](https://www.researchgate.net/publication/254307888_Modernism_and_nationalism), 17(1), februarie 2014, pp. 13-34.

Disponibil online la adresa:

https://www.researchgate.net/publication/254307888_Modernism_and_nationalism

Accesat în data de 14.01.2020, la ora 17:55

voluntarii, erau aduse masele rurale sub controlul elitelor orășenești. Favorizat de revoluția industrială, naționalismul oferea posibilitatea exercitării autorității de către statul centralizat, reglementarea instituțiilor, elaborarea de politici guvernamentale. Dacă soldații lui Cromwell citeau Biblia, masele de francezi erau expuse de iacobini unor tiraje în masă de publicații care aveau rolul naționalizării, formării unei conștiințe a apartenenței la un anumit popor cu un anumit destin istoric – printre altele, acela de a elibera și celelalte națiuni, ceea ce a purtat trupele lui Napoleon prin toată Europa. Din acel moment a fost deschisă calea puzderiei de programe de reformă susținute de grupuri ideologice, mai curând decât de gânditori independenți și care se adresau maselor prin intermediul presei.

În Anglia secolului al XIX-lea, de exemplu, a existat grupul celor care urmăreau reforma instituțiilor - Parlamentul, universitățile, politicile economice – cunoscuți sub numele de unitarieni sau utilitariști și adunați în jurul publicației *Monthly Repository*, și Apostolii de la Cambridge, care investeau încredere în educație, așteptând reforma universităților pentru a salva o societate cufundată în scepticism, ateism, materialism și utilitarism.

Cele două deziderate se contopeau în vremea lui M. Eliade, conform modelului oferit de progresiviștii americani, care denunțau criza morală a politicianilor, corupția, sperând ca reforma programei universitare să producă minți capabile să reorienteze societatea în direcția cea bună. Lester Frank Ward combătea politica liberală de *laissez-faire*, pledând pentru intervenția responsabilă a statului și reforma instituțiilor în același timp cu înnoirea curriculară și disciplinară a programelor universitare – o direcție în care era susținut de autoritatea lui John Dewey.

Cultura și presa

Mircea Eliade a început să publice articole în revistele „Gândirea” și „Cuvântul”, colaborare pe care a abandonat-o din cauza unei controverse cu Nichifor Crainic. Cu ajutorul articolelor publicate pe mai mulți ani, al scrierilor autobiografice și al scrisorilor lui Eliade, am reușit să reconstituim firul cronologic și datele necesare pentru a deduce motivul pentru care Mircea Eliade și-a oprit contribuțiile la „Gândirea”. Personalitatea sa puternică și energică a contribuit la modelarea noului său statut: devine „șeful tinerei generații”. Acest context ne-a permis să identificăm atitudinea tinerilor față de generațiile mai în vârstă și ideile trecutului, conflict care devine evident în discursul public al Grupului Criterion. Tânărul Eliade devine conștient de o criză politică și culturală într-o societate în care oamenii au rămas sclavi ai lui

„non-esse” ce caracterizează existența profană, viața fără niciun scop spiritual. Astfel, el simte nevoia urgentă de a acționa, dar și de a declanșa alarma în rândul membrilor inteligenței românești. Atunci când evenimentele istorice aveau să-i poarte pașii în afara țării, el avea deja exercițiul stării de “avarie”, devenind șeful unei orchestre diasporice ai cărei membri își descopereau în creația de cultură o nouă identitate.

Publicist în exil

Activitatea publicistică din perioada exilului a fost extrem de intensă și a avut o importanță covârșitoare pentru integrarea culturii și spiritualității românești în spațiul european și în cel universal. Centrele majore de propagare a culturii românești au fost: orașul Paris, unde se afla Mircea Eliade, liderul mișcării de răspândire a culturii românești, și biblioteca de la Freiburg (Germania), unde se arhivau operele autorilor exilați în toate colțurile lumii.

În noiembrie 1948, apare la Paris revista „Luceafarul”, condusă de către Mircea Eliade. Aici publică articolul *Două tradiții spirituale românești*, ce reflectă ideile sale despre exil și rolul acestuia raportat la aspectul „universal” și „autohton” al culturii și civilizației românești. Contribuțiile de ordin cultural ale exilaților au ca scop definirea identității naționale și revelarea valorilor tradiționale. Astfel, este reasamblată identitatea națională autohtonă de către exilații aflați dincolo de granițele țării, căci „Pe umerii acestor câteva sute de intelectuali români – studenți, profesori, cărturari, scriitori, artiști – apasă astăzi o misiune care ar fi făcut să șovăiască chiar titani ca Eminescu, Hasdeu, Iorga. Pentru că nu mai e vorba, ca altădată, pur și simplu de a ceti și scrie cărți, de a fi, cum se spune «intelectual». E vorba de a prelua o întregă tradiție spirituală, de a o păstra vie și spornică, de a o îmbogăți și, mai ales, de a o preface în așa fel încât ea să poată face față zguduirilor tragice de mâine.”²²

Pornind de la modelul Grației Benga²³, ne-am propus o clasificare a activității publicistice din perioada exilului subordonată traseului sinuos al bibliotecii lui Eliade. Dorim să precizăm că, spre deosebire de tiparul de la care am pornit, pe lângă organizarea în funcție de țări/orașe, ne-am axat și pe interacțiunea dintre reviste pentru a demonstra strânsa colaborare a scriitorilor din exil, impactul pe care l-au avut publicațiile în epocă, nu doar din punct de

²² Mircea Eliade, *Destinul culturii românești*, în vol. *Împotriva deznădejdii. Publicistica exilului*, ediție îngrijită de Mircea Handoca, cu o prefață de Monica Spiridon, București, Humanitas, 1992, p. 37, text republicat în „Uniunea Română”, ianuarie-martie 1949.

²³ Vezi Grația Benga, *Mircea Eliade. Căderea în istorie*, Timișoara, Editura Hestia, 2005, p. 148. Volumul este disponibil online la adresa: http://www.bjt.ro/bv/ScriitoriBanateni/BENGA_Gratiela/Benga_M.Eliade.pdf

vedere socio-politic, ci și literar, iar nu pe simpla enumerare a lor. De asemenea, menționăm că – spre deosebire de Grațela Benga – am semnalat în paranteză perioada de existență a fiecărei reviste pentru o priveliște de ansamblu a întregii activități publicistice din exil. Totodată, specificăm că am confruntat lista propusă de Grațela Benga cu *Bibliografia* lui Mircea Handoca, astfel încât datorită acestei comparații am completat și subtitlurile revistelor, ba chiar am îmbogățit modelul propus de Grațela Benga prin adăugarea altor reviste la care a activat Mircea Eliade.

Astfel, prima și cea mai consistentă dintre clasificări vizează întâia țară care și-a deschis porțile exilaților români: Franța (Paris). Până în 1950 publică la revista „Luceafărul” (1948-1949) pe care a și fondat-o, alături de Virgil Ierunca. Tot la Paris a publicat în revista „B.I.R.E. („Buletin de Informații al Românilor din Exil), revistă care și-a propus să reveleze situația României fără a o cosmetiza. Această revistă a avut o lungă perioadă de activitate, 1948-1990. Pe parcursul șederii sale în Franța, a avut numeroase colaborări cu: „Uniunea Română” (1948-1950), „Caete de dor. Metafizică și poezie”²⁴ (1951-1960), „Gânduri libere” (1951-1952), Almanahul Pribegilor Români (1952-1966), *Revue des Etudes Roumaines* (1953-1975), „Anotimpuri” (1955), „Semne” (1960-1963), „Ființa Românească” (1963-1968), „Limite” (1969-1986), „Ethos” (1973-1984).

În ceea ce privește Germania, am socotit că e utilă o subclasificare: în primul rând menționăm colaborarea de la Stuttgart cu revista „Orizonturi”²⁵ (1950-1952), în al doilea rând ne îndreptăm atenția asupra München-ului, unde publică în revistele: „Românul” (1951-1961),

²⁴ În 1953, Virgil Ierunca îi solicita lui Mircea Eliade un articol despre relația dintre opera sa filozofică și științifică și opera sa literară. Mircea Eliade i-a trimis textul de mai jos, pe care Virgil Ierunca l-a publicat în „Caete de Dor” nr. 7, revistă culturală românească pe care el o edita la Paris. Inedit în afară de textul românesc, acest *Fragment autobiografic* este important pentru înțelegerea ansamblului creației lui Eliade. Într-adevăr, n-am putea înțelege Gândirea lui Eliade fără a cunoaște cele două mari fațete ale operei sale, profund complementare, ilustrând un spirit cu o curiozitate întotdeauna deschisă, cu imaginația totdeauna trează.” – Mircea Eliade, *Memorii. Recoltele solștiului*, volumul II (1937-1960), Ediție îngrijită de Mircea Handoca, București, Editura Humanitas, 1991, p. 215. Articolul a fost intitulat *Fragment autobiografic* și se întindea pe 13 pagini care constituie cheia în care trebuie decodată opera lui Eliade: articolele sale științifice erau considerate de către autor ca aparținând mai mult de domeniul filozofiei, deoarece erau concentrate pe căutarea sensurilor metafizice, iar nu pe noutatea științifică. Tot în „Caete de dor” vor fi publicate 16 pagini din *Jurnalul portughez* (publicat în „Diario Portugués”, tradus de Joaquim Garrigós) sub titlul *Jural de Cordoba* (Paris, 1952).

²⁵ În două numere apărute în 1951 (1/3 ianuarie-martie și 4/6 aprilie-iunie), revista va publica două bibliografii complexe care vizează perioada 1945-1950. Acestea au fost preluate de către Biblioteca Română din Freiburg: Mihăilescu Virgil și Ravaru Nicolae, *Buletin bibliografic*, 1945-1950, partea I, extras din revista „Orizonturi”, anul III, nr. 1-3, ianuarie - martie 1951, pp. 109-125, în „Biblioteca Română din Freiburg” (Germania), 1951; Mihăilescu Virgil și Ravaru Nicolae, *Buletin bibliografic*, 1945-1950, partea a II-a, extras din revista „Orizonturi”, anul III, nr. 4-6, aprilie - iunie 1951, pp. 61-77, în „Biblioteca Română din Freiburg” (Germania), 1951. Lista extraselor poate fi consultată la adresa <http://www.xn--rumnische-bibliothek-dzb.de/extrase.php>

„Cuvântul în exil” (1962-1967), și în „Revista Scriitorilor Români”²⁶ (1962-1990), respectiv în „Îndreptar. Foaie pentru gând și faptă creștinească” (1950-1953). Precizăm că revistele au fost menționate în funcție de anul apariției lor, iar nu în funcție de numărul de articole publicate de Mircea Eliade; de altfel, potrivit *Bibliografiei* întocmite de Mircea Handoca, în cea de-a doua a publicat cel mai masiv dintre toate revistele din München.

A treia subclasificare: în anul 1953 publică articolul-manifest *Pentru o bibliografie a pribegiei* în „Buletinul Bibliotecii Române”²⁷ de la Freiburg²⁸ creionând travaliul de răspândire a culturii și valorificarea acesteia de către V. Mihăilescu, semnalând faptul că este necesară propagarea culturii la nivel internațional. În intervalul 1960-1972, când Eliade a condus, alături de Ernest Junger, revista „Antaios,” a fost co-editor al revistei *History of Religions*, care a apărut în anul 1957, în Chicago. Pe lângă ipostaza de inițiator de proiecte culturale și/sau contributor cu materiale literare și științifice, Eliade este și animatorul unei întregi generații de intelectuali. Despre înrâurirea cărturarului asupra elitei exilate, Nicolae Florescu consemnează în mod apreciativ următoarele: „Imaginea de lider al conștiinței exilate românești domină activitatea desfășurată de Mircea Eliade în ultimele decenii ale veacului ce tocmai s-a încheiat. În parte, felul în care s-a organizat acest front publicistic din exil izvorăște din concepția unității spirituale pe care a profesat-o de-a lungul unei vieți, cu consecvență, Mircea Eliade.”²⁹

Lista colaborărilor sale include țări precum: Spania, Madrid: „*Destin*”³⁰, revista înființată de George Uscătescu avea subtitlul de *Revistă de cultură românească* (1951-

²⁶ Cercetătoarea germană Eva Behring susține că în exil se crease o colaborare strânsă între membrii grupului exilat, asemănătoare unei „rețele”. Scriitorii se promovau cu toate armele pe care le aveau, lăsându-și amprenta asupra culturii românești, aflată în amorțire în țară. Astfel, colectivul editorial al „Revistei Scriitorilor Români”, consemnează comentarii cu caracter laudativ despre „Ființa Românească” (în numărul 3), „Destin” (în numărul 5), și „Almanahul Pribegilor Români” (în numărul 6). Încă din primul său număr, revista „Destin” elogiază activitatea publicistică de la finele anului 1950 a revistei „Orizonturi”: „organ al Centrului de Studii și Cercetări Științifice al Românilor din Germania (...) a îndeplinit, în afară de rolul unicității, acela prețios de a înmănunchia contribuții intelectuale demne de elogii și capabile să dovedească astăzi că între splendida eflorescență culturală românească de dinainte de prăbușire și generațiile viitoare nu s-a produs un gol”. p. 106.

²⁷ Vezi documentele din arhiva exilului la adresa: <http://www.arhivaexilului.ro/ro/biblioteca-online/>

²⁸ Tot la Freiburg publică și în „Prodromos” (1967, 1968 și 1970).

²⁹ Florin Manolescu, *Enciclopedia exilului literar românesc. 1945-1989*, București, Editura Compania, 2003, p. 16.

³⁰ Precizăm că datorită colecției *Destin* (Madrid, 1963, 151 p.) au fost publicate următoarele nuvele: *Un om mare* (1945), *Douăsprezece mii de capete de vite* (1952), *Fata căpitanului* (1955), *Ghicitor în pietre* (1959), *La Țigănci* (1959) și *O fotografie veche de 14 ani* (1959). În afară de ultima operă menționată, toate au fost adunate și republicate în volumul *La Țigănci și alte povestiri* (1969). De asemenea, precizăm că *Un om mare* (1945) și *Douăsprezece mii de capete de vite* (1952) au fost traduse în engleză de Eric Tappe. *Eliade and Niculescu's Fantastic Tales* (1969) este o carte bilingvă. O deosebită contribuție în ceea ce privește răspândirea operei lui Eliade o are și bunul său prieten A. Guillerrou, care a tradus nuvela *La Țigănci* în *La Revue de Paris* (1966, pp. 29-58). Tot datorită Colecției „Destin”, (Madrid, „Destin”, 1966, 176 p.) *Amintiri; I. Mansarda vede lumina*

1972)³¹, „*Carpații*” (1954-1962, 1972-1989), „*Fapta*” (1956-1958; 1963-1964), Italia, Roma: „*Vatra*” (1951-1994), „*România*” (1954-1957), „*Acta Philologica et Theologica*” (1958-1976), Brazilia, Rio de Janeiro „*Înșir’te Mărgărite*” (1951-1952), „*Exil*” (1954), precum și apariția unor articole sporadice în paginile revistei londoneze „*Tribuna*” (1952).

De reunirea tuturor acestor prețioase articole s-a ocupat Mircea Handoca, în volumul *Împotriva deznădejdi*, care oferă o viziune convergentă asupra sistemului filosofic eliadesc, dar o și însemnătate documentară a presei ce reflectă o perioadă istorică tulbură, dar fertilă în planul creației. Textele din perioada exilului conturează concepția gânditorului cu privire la definirea valorii naționale românești, integrată spiritualității universale.

Enumerarea noastră nu se dorește a fi un index al publicațiilor eseistului din perioada exilului, cu pretenția de a constitui un studiu exhaustiv, ci propune prezentarea, într-un cadru orientativ a unei părți majore din totalul revistelor care au văzut lumina tiparului, pe cuprinsul mai multor țări. Totodată, dorim să adăugăm faptul că nu din subiectivism am acordat o atenție mai mare unora dintre revistele menționate, ci pentru că unele publicații s-au dovedit a fi inaccesibile în arhivele românești consultate.

Febrilitatea cu care a promovat Eliade cultura românească în diaspora, cât și diversitatea preocupărilor sale și menținerea unui echilibru între utilizarea limbii materne și integrarea civilizației românești în noul spațiu lingvistic fac din Mircea Eliade unul dintre reprezentanții cei mai de seamă ai nefastei perioade totalitare. Dispersarea geografică a fost, de fapt, o dispersare a culturii, cu atât mai mult cu cât activitatea intelectualilor din exil se baza, de cele mai multe ori, pe conlucrare în spiritul promovării valorilor naționale, astfel încât să se poată afirma că „România există (...) și ca prezență spirituală”³², nu doar geografică. Încă din 1953 Mircea Eliade își exprimă încrederea în acțiunea elitei din diasporă, care a reușit să se impună pe plan internațional, iar valoarea intrinsecă a lucrărilor științifico-literare produse în acea perioadă justifică încrederea gânditorului în destinul cultural al României.³³

Teza se încheie cu **concluzii**, al căror scop este formularea pe scurt a rezultatelor la care ne-a condus ipoteza studiului de față. Am optat pentru acest subiect, deoarece, deși un număr mare de monografii și studii au fost dedicate lucrărilor lui Eliade, principalul lor impuls,

tiparului în Spania. De asemenea, articolul *Crăciun 1944*, publicat tot în „Destin” (1968) anul 16, nr. 35, p. 45, este un fragment din *Noapte de Sânziene* (1971).

³¹ Doar începând cu numărul 11 sunt trecute numele colaboratorilor care s-au semnat în volumele precedente, printre care se află și Mircea Eliade.

³² Mircea Eliade, *Profetism românesc* (1), București, Editura Roza Vânturilor, 1990, p. 152.

³³ *Idem*, *Pentru o bibliografie pribegiei*, în *Profetism românesc*, București, Editura Roza vânturilor, 1990, p. 155.

care este cultura, nu a reieșit cu claritate, sau exegeții au înclinat balanța în favoarea altor valori, politice sau religioase, în condițiile în care marele istoric al religiilor s-a distanțat în repetate rânduri de politică și de putere, precum și de totalitarismele contemporane, atât de dreapta cât și de stânga (fascismul și bolșevismul). Unica sa investiție a fost în cultură, în care vedea șansa la eternitate a unui popor. Dacă Martin Heidgger afirma într-o prelegere din 1938 (“Die Zeit des Weltbildes”) că locul eruditului fusese luat de cercetătorul înarmat cu un proiect și o metodologie, Mircea Eliade a reușit să fie atât un savant enciclopedist cât și un cercetător creator de școală. Interesul pentru opera sa a dat naștere în străinătate unei substanțiale bibliografii care îl situează între cei mai influenți gânditori ai secolului (Carl Olson, *The Theology and Philosophy of Eliade. Seeking the Centre*, Palgrave Macmillan UK, 1992)

REFERINȚE

SURSE PRIMARE

Lucrări de Mircea Eliade

În volum:

- ELIADE, Mircea, Oceanografie*, București, Editura Cultura Poporului, 1934
- _____ *India*, ediția a II-a, București, Editura Cugetarea, 1935
- _____ *Fragmentarium*, București, Editura Vremea, 1939
- _____ *Comentarii la Legenda Meșterului Manole*, București, Publicom, 1943
- _____ *La țigănci și alte povestiri*, București, Editura pentru literatură, 1969
- _____ *Maitreyi-Nuntă în cer*, cu o introducere de Dumitru Micu, București, 1969
- _____ *Shamanism. Archaic Techniques of Ecstasy*, Princeton, Princeton University Press, 1974
- _____ *No Souvenirs: Journal, 1957-1969*, trans. Fred H. Johnson, Jr, New York, Harper and Row, 1977
- _____ *Aspecte ale mitului*, București, Editura Univers, 1978
- _____ *În curte la Dionis*, București, Editura Cartea Românească, 1981
- _____ *Ordeal by Labyrinth, conversations with Claude Henri- Rocquet*, trans. Derek Coltman, Chicago, The University of Chicago Press, 1982

_____ *Contribuții la filosofia Renașterii. [Itinerar Italian]*, texte îngrijite de Constantin Popescu-Cadem, prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, în „Revista de istorie și teorie literară”, „Supliment ‘84”, București, Colecția „Capricorn”, 1984

_____ *Despre Eminescu și Hasdeu*, ediție îngrijită și prefațată de Mircea Handoca, în Cuvânt înainte de Mircea Handoca, Iași, Editura Junimea, 1987

_____ *Încercarea Labirintului [L'Épreuve du labyrinthe. Entretien avec Claude-Henri Rocquet, Paris, 1987]*, traducere și note de Doina Cornea, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1990

_____ *Profetism românesc, I-II: 1. Itinerariul spiritual. Scrisori către un provincial. Destinul culturii românești* [studiu introductiv (Mircea Eliade – profet al neamului românesc) de Dan Zamfiru, în loc de „Cuvântul înainte” al autorului. *Itinerariu spiritual: Tânăra generație* de Mircea Eliade] volum alcătuit și îngrijit de Alexandru V. Diță; 2. România în eternitate [Cuvânt de prezentare de N. Georgescu, studiu introductiv (Mircea Eliade sau „nerăbdarea creației”) de Nicolae Georgescu] volum alcătuit și îngrijit de Nicolae Georgescu; București, Editura Roza Vânturilor, 1990

_____ *România în eternitate*, vol. 2, București, Editura Roza Vânturilor, 1990

_____ *Un cuvânt al editorului*, în *Roza vânturilor*, București, Editura Roza vânturilor, 1990

_____ *Drumul spre centru*, antologie alcătuită de Gabriel Liiceanu și Andrei Pleșu, București, Editura Univers, 1991

_____ *Eseuri. Mitul eternei reînțarceri. Mituri, vise și mistere*, traducere de Maria Ivănescu și Cezar Ivănescu, București, Editura Științifică, 1991

_____ *India*, ediție îngrijită și prefațată de Mircea Handoca, București, Editura pentru turism, 1991

_____ *Memorii (1907-1960)*, ediție și cuvânt înainte de Mircea Handoca, București, Editura Humanitas, 1991

_____ *Memorii. Recoltele solstițiului*, volumul II (1937-1960), Ediție îngrijită de Mircea Handoca, București, Editura Humanitas, 1991

_____ *Solilocvii*, București, Editura Humanitas, 1991

_____ *Împotriva deznădejdi. Publicistica exilului*, ediție îngrijită de Mircea Handoca, cu o prefață de Monica Spiridon, București, Humanitas, 1992

_____ *Meșterul Manole. Studii de etnologie și mitologie*, ediție și note de Magda Ursache și Petru Ursache, studiu introductiv de Petru Ursache, Iași, Editura Timpul, 1992

- _____ *Jurnal I, (1941-1969)*, ediție îngrijită de Mircea Handoca, București, Humanitas, 1993
- _____ *Imagini și simboluri*, București, Editura Humanitas, 1994
- _____ *Nostalgia originilor*, București, Editura Humanitas, 1994
- _____ *De la Zalmoxis la Gengis-Khan. Studii comparative despre religiile și folclorul Daciei și Europei Orientale [De la Zalmoxis la Gengis-Khan, Paris, 1970; rom. 1980]*, traducere de Maria Ivănescu și Cezar Ivănescu, București, Editura Humanitas, 1995
- _____ *Sacrul și profanul*, București, Editura Humanitas, 1995
- _____ *Cum am găsit piatra filosofală. Scrieri de tinerețe 1921-1925*, București, Editura Humanitas, 1996
- _____ *Lucrurile de taină. Eseuri*, ediție îngrijită, note și prefață de Emil Manu, București, Editura Eminescu, 1996
- _____ *Ocultism, vrăjitorie și mode culturale. Eseuri de religie comparată*, traducere din engleză de Elena Bortă, București, Editura Humanitas, 1997
- _____ *Europa, Asia, America..., Corespondență, volumul I A-H*, cuvânt înainte și îngrijirea ediției de Mircea Handoca, București, Editura Humanitas, 1999
- _____ *Europa, Asia, America... Corespondență, I – P*, vol. al II-lea, ediție îngrijită de Mircea Handoca, București, Editura Humanitas, 1999
- _____ *Aristocrația solilocvială a dialogului, interviuri și mărturisiri, I*, ediție și cuvânt înainte de Mircea Handoca, București, Editura „Jurnalul literar”, 2000
- _____ *Istoria credințelor și ideilor religioase*, tradusă de C. Baltag, București, Cuvânt înainte e datat septembrie 1975, Universitatea din Chicago Editura Univers Enciclopedic, 2000
- _____ *50 de conferințe radiofonice, 1932-1938*, București, Editura Humanitas, Editura Casa Radio, în colaborare cu Societatea Română de Radiodifuziune, 2001
- _____ *Textele „legionare” și despre „românism”*, notă asupra ediției și cuvânt înainte de Mircea Handoca, Cluj-Napoca, Dacia, 2001
- _____ *India, Biblioteca Maharajahului, Șantier*, București, Editura Humanitas, 2003
- _____ *Itinerariu spiritual. Scrieri de tinerețe.1927*, ediție îngrijită și note de Mircea Handoca, București, Editura Humanitas, 2003
- _____ *Întoarcerea din Rai*, București, Editura Humanitas, 2003
- _____ *Postfață la volumul Rosei Del Conte – Eminescu sau despre Absolut*, ediția a II-a, îngrijire, traducere și prefață de Marian Papahagi, Cuvânt înainte – de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Postfață de Mircea Eliade, un cuvânt pentru ediția românească de Rosa Del Conte, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2003

- _____ *Domnisoara Christina*, București, Editura Humanitas, 2004
- _____ *Europa, Asia, America*, vol. III, București, Editura Humanitas, 2004
- _____ *Arta de a muri*, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2006
- _____ *Homo Faber and Homo Religiosus*, în *Mircea Eliade. A Critical Reader*, Bryan Rennie (editor), London, Equinox Publishing, 2006
- _____ *Jurnalul portughez și alte scrieri*, vol. II, ed. de Sorin Alexandrescu, București, Editura Humanitas, 2006
- _____ *Tratat de istorie a religiilor*, Cu o prefață de Georges Dumézil, traducere de Mariana Noica, București, Editura Humanitas, 2006
- _____ *Jurnalul portughez și alte scrieri*, Vol. I, prefață și îngrijire de ediție de Sorin Alexandrescu, studiu introductiv, note și traduceri de Sorin Alexandrescu, Florin Țurcanu, Mihai Zamfir, traduceri din portugheză și glosar de nume de Mihai Zamfir, București, Editura Humanitas, 2007
- _____ *Insula lui Euthanasius*, București, Editura Humanitas, 2008
- _____ *Mitul eternei reîntoarceri*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2008
- _____ *Romanul adolescentului miop*, București, „Jurnalul Național”, 2009

În periodice:

1922:

Cernăuții (din carnetul unui cercetaș), în „Ziarul științelor populare și al călătoriilor”, an XXVI, nr. 47, 21 noiembrie, p. 558

1924:

Critica contemporană, în „Vlăstarul”, an I, 1 aprilie, p. 5

Șapte ani de la moartea lui Victor Anestin, în „Universul literar”, an XL, nr. 50, 14 decembrie, pp. 5-6

1925:

Iorga, în „Vlăstarul”, an II, nr. 3, februarie, pp. 4-7

Știința și cultura popoarelor, în „Curentul studentesc”, nr. 2, 23 martie, p. 2

Giovanni Papini, în „Foaia tinerimii”, nr. 8, 15 aprilie, pp. 118-120

1926:

Sinteza istorică a d-lui Iorga, în „Revista Universitară”, an I, nr. 3, martie, pp. 85-90

Reviste în „Revista Universitară”, an I, nr. 4, aprilie-mai, p. 108-109

Lămuriri pt. dl. Mihail Dragomirescu și pentru alții, în „Cuvântul”, anul III, nr. 450, 8 mai, p. 2

Hasdeu, în „Cuvântul”, an III (1926), noiembrie 4, nr. 611 p. 2

Noi și Nicolae Iorga, an III, nr. 604, 6 noiembrie, p. 2

1927:

Mitul arghezian, în „Cuvântul”, an III, 12 ianuarie, nr. 657, p. 1

Misticul orfic al lui Heraclit, în „Adevărul literar și artistic”, anul VII, nr. 320, 23 ianuarie, pp. 5-6

Cetind pe Iorga, în „Cuvântul”, anul III, nr. 701, 5 martie, pp. 1-2

De la Hermes Trismegistos la Nicolae Iorga, în „Cuvântul”, an III, nr. 701, 5 martie 1927, pp. 1-2

Impulsul poligrafic, în „Cuvântul”, an III, nr. 704, 9 martie, pp. 1-2

Osândirea clericilor, în „Cuvântul”, anul V, nr. 1051, 26 martie, pp. 3-4

Cetind pe Iorga: Lecturile, în „Cuvântul” an IV, nr. 724, 1 aprilie, pp. 1-2

O carte asupra lui Hasdeu, în „Cuvântul”, an IV, nr. 835, 13 august, pp. 1-2

Gînduri pentru pomenirea lui Hasdeu, în „Universul literar”, an XLIII, nr. 36, 28 august, p. 549

Itinerariu spiritual, I. Linii de orientare, în „Cuvântul”, anul III, nr. 857, 6 septembrie, pp. 1-2

Itinerariu spiritual. Experiențele, în „Cuvântul”, an III, nr. 874, 23 septembrie, pp. 1-2

Conspirația tăcerii, în „Cuvântul”, an IV, nr. 893, 12 octombrie 1927, p. 1

Dekobra la Ateneu, în „Cuvântul”, anul IV, nr. 911, 30 octombrie 1927, p. 2

Psihologia foiletonului, în „Cuvântul”, anul IV, nr. 918, 6 noiembrie, pp. 1-2

Itinerariu spiritual. Final, în „Cuvântul”, an III, nr. 928, 16 noiembrie, pp. 1-2

1928:

Scrisori către un provincial. Sensul nebuniei, în „Cuvântul”, anul V, nr. 1027, 25 februarie, p. 3

Tarvisio-Venezia, în „Cuvântul”, anul IV, nr. 1082, duminică, 29 aprilie, p. 1

Despre cuvinte și despre cutezanță, în „Cuvântul”, anul V, nr. 1123, 9 iunie, pp. 1-2
Precizări pentru o discuție, în „Cuvântul”, an IV, 19 iunie, nr. 1133, p. 1
Un institut Nicolae Iorga, în „Cuvântul”, an IV, 1137, 23 iunie, p. 1
Tot despre „noua generație”, în „Cuvântul”, an IV, nr. 1141, 27 iunie 1928, pp. 1-2
Voluptate promovată, în „Cuvântul”, anul V, nr. 1145, 1 iulie, p. 1
...Și Camil Petrescu, în „Cuvântul”, an IV, nr. 1148, 4 iulie, p. 1
Răspunsul domnului profesor, „Cuvântul” anul V, nr. 1152, 8 iulie, pp. 1-2
Final de polemică, în „Cuvântul”, an IV, nr. 1162, 18 iulie, pp. 1-2
Apologia virilității, în „Gândirea”, anul VIII, nr. 8-9, august-septembrie 1928, pp. 352-353

Cărți reprezentative în viața omenirii, în „Cuvântul”, anul IV, nr. 1229, 23 septembrie 1928, pp. 1-2

Virilitate și asceză, în „Cuvântul”, anul V, nr. 1247, 11 octombrie 1928, pp. 1-2

Virilitate și asceză (II), în „Cuvântul”, anul V, nr. 1253, 17 octombrie 1928, pp. 1-2

Aventura, în „Cuvântul”, an IV, nr. 1271, 4 noiembrie, pp. 1-2

1929:

Gandhi, după Ramazan și Holi, în „Cuvântul”, anul V, nr. 1337, 11 ianuarie, pp. 1-2

1930:

Umanismul Indian, în „Gândirea”, an. X, ianuarie-februarie, nr. 1-2, p. 41

1932:

În țara lui Gandhi. Benares, în „Vremea”, anul V, nr. 225, 14 februarie, p. 5

Modernul Aldous Huxley, în „Azi”, anul I, nr. 1, martie, pp. 85-87

Nou și mai nou, în „Azi”, anul I, nr. 1, 1 martie, p. 82

Jaipur, în „Vremea”, anul V, nr. 230, 20 martie, p. 5

Primăvara în Bengal, în „Vremea”, anul V, nr. 235, 24 aprilie, p. 14

Să închidem universitățile, în „Viața Literară”, anul VII, nr. 137, 1-30 iunie 1932, p. 1.

Țara Lenuței Cocoș, în „Cuvântul”, anul IX, nr. 2608, 27 iulie 1932, p. 1.

Literatură și gazetărie, apărut inițial în „Cuvântul”, an VIII, iulie 28, nr. 2609, pp. 1-2

Hasdeu și cultura românească, în „Vremea”, anul V, nr. 253, 4 septembrie, p. 7

Despre un nou umanism, în „Vremea”, an. V, 18 septembrie, nr. 255. p. 4

Gandhi ante-morte, în „Cuvântul”, anul IX, nr. 2662, 19 septembrie, pp. 1-2

Tendențele tinerii generații, în „Vremea”, an V, nr. 268, Crăciun, p. 4

1933:

Ceylan, în „Vremea”, anul VI, nr 269, 1 ianuarie, p. 5

Despre entuziasm și altceva, în „Vremea”, an VI, nr. 271, 15 ianuarie, p. 6

Despre o anumită experiență, în „Vremea”, an VI, nr. 274, 5 februarie, p. 7

Despre numai zece oameni, în „Vremea”, an VI, nr. 275, 12 februarie, p. 7

Cetind pe Alex Munthe, în „Vremea”, an VI, nr. 279, 12 martie, p. 7

Romanul și eseul, genuri preferate, în „Cuvântul”, nr. 2870, 23 aprilie, p. 3

Scriitorii, în „Cuvântul”, an X, nr. 2922, 15 iunie, p. 1

Istoria științelor și noul umanism în „Cuvântul”, an IX, august 12, nr. 2980, pp. 1-2

Despre un anumit sentiment al morții, în „Vremea” anul VI, nr. 303, 3 septembrie, p. 7

A nu mai fi român în „Vremea”, an VI, septembrie 10, nr. 304, p. 6

Superstiția gazetăriei, în „Vremea” anul VI, nr. 305, 17 septembrie, p. 7

Fragmente nefilozofice, în „Vremea”, an VI, nr. 306, 24 septembrie, p. 9

„Nu ne trebuie intelectuali”, în „Cuvântul”, anul X, nr. 3037, 8 octombrie, p. 1

Ediția lui Eminescu, în „Cuvântul”, an X, nr. 3057, 28 octombrie, p. 1

Cum se scrie, în „Vremea”, an VI, nr. 312, 5 noiembrie, p. 6

Nu te cred, în „Credința”, anul I, nr. 3, 5 decembrie, (articolul a fost semnat cu pseudonimul Ion Plăeșu)

Cultură, în „Cuvântul”, an X, nr. 3105, 16 decembrie, p. 1

Între cultură și alfabet, în „Cuvântul”, an X, nr. 3112, 23 decembrie, p. 1

Unde ești, domnule Iorga?, în „Credința”, an I, nr. 19, 23 decembrie, p. 3

Între cultură și alfabet, în „Cuvântul”, an X, nr. 3112, 23 decembrie, pp. 1-2.

Bărbăția păcii, în „Vremea”, an VI, nr. 320, Crăciun, 1933, p. 5

1934:

Cultură viscerală, în „Cuvântul”, anul XI, nr. 3119, 1 ianuarie, p. 1

Tudor Arghezi etc., în „Clopotul”, anul II, nr. 23, 1 ianuarie, p. 3

Ofensiva culturală a Guvernului, în „Credința”, anul II, nr. 42, 24 ianuarie

Contra dreptei și contra stângei, în „Credința”, anul II, nr. 59, 14 februarie p. 2

Domnii Iorga și Rădulescu -Motru își scriu memoriile, an II, nr. 62, 17 februarie, p. 3

Compromiterea românismului, în „Vremea”, anul VII, nr. 481, 28 martie 1934, p. 3

Pentru cultură și contra politicii culturale, în „Familia”, seria a III-a, anul I, nr. 3, iunie

Câteva cuvinte mari, în „Vremea”, anul VII, nr. 341, 10 iunie, 1934, p. 3
Haig Acterian sau păcatul de a nu fi lichea, în „Vremea”, anul VII, nr. 344, 1 iul., p. 4
Fericitul scriitor român, în „Vremea”, anul VII, nr. 354, 9 septembrie, p. 7
Poimîne, în „Criterion”, anul I, nr. 1, 15 octombrie, p. 5
Nu rezistă celula?, în „Vremea”, anul VII, nr. 360, 21 octombrie 1934, p. 6.
De ce sunt intelectualii lași, în „Criterion”, anul I, nr. 2, 1 noiembrie, p. 2.
Despre oameni cari au fost, de N. Iorga, în „Criterion”, an I, nr. 2, 1 noiembrie, p. 6
O rușine națională, în „Vremea”, an VII, nr. 363, 11 noiembrie, pp. 2-3
Unde ne e omenia?, în „Vremea”, an VII, nr. 364, 18 noiembrie, p. 3
Despre N. Iorga, în „Criterion”, an I, nr. 3-4, 1 decembrie, p. 4
Să ne închipuim că..., în „Criterion” an I, nr. 5, 15 decembrie, p. 2

1935:

Activitatea Institutului de Cultură Comparată de la Oslo, în „Revista Fundațiilor Regale”, anul II, nr. 1, ianuarie 1935, pp. 116-139.

O sută de milioane pentru cărămizi, în „Vremea”, an VIII, nr. 370, 6 ianuarie, p. 3
Sus inima, scriitori români, în „Vremea”, anul VIII, nr. 371, 13 ianuarie, p. 3.
Viitorul inteligenței?... în „Vremea”, anul VIII, Nr. 372, 20 ianuarie, p. 9
Cum se consolidează statul român, în „Vremea”, an VIII, nr. 374, 3 februarie, p. 3
Cultură sau politică?, în „Vremea”, an VII, nr. 377, 24 februarie, p. 3
Cât câștigă un scriitor român, în „Excelsior”, anul I, nr. 1, 2 martie, p. 8
Cum încep revoluțiile..., în „Vremea”, anul VIII, nr. 380, 17 martie, p. 3
Valută și cultură, în „Excelsior”, anul I, nr. 5, 30 martie, p. 8
Turnul de fildes, în „Vremea”, anul VIII, nr. 382, 31 martie, p. 3
Institute streine în România, în „Excelsior”, anul I, 6 aprilie, p. 8
Renaștere românească, în „Vremea”, anul VIII, nr. 385, 14 aprilie, p. 7
Românismul și complexele de inferioritate, în „Vremea”, anul VIII, nr. 386, 5 mai 1935,

p. 3

București, centru viril, în „Vremea”, anul VIII, nr. 387, 12 mai, p 10
Scriitorul și publicul său, în „Viața literară”, an X, nr.2, 20 mai, p. 1
Roumain, Rumenien, Rumene, Rumeno, în „Vremea”, anul VIII, nr. 390, 2 iunie, p. 3
Cuvântul maselor, în „Vremea”, anul VIII, nr. 391, 9 iunie, p. 6
Realități românești, în „Vremea”, an VIII, nr. 392, 16 iunie, p. 6
Simplu intermezzo, în „Vremea”, anul VIII, nr. 394, 30 iunie, p. 3

Românismul dlui Rădulescu-Motru, în „Vremea”, anul VIII, nr. 395, 7 iulie, p. 6.
Lucian Blaga, în „Vremea”, an VIII, nr. 396, 14 iulie, p. 6
Mitul generației tinere, în „Vremea”, anul VIII, nr. 399, 4 august, p. 3
Avram Iancu (de Lucian Blaga), în „Vremea”, an VIII, nr. 402, 25 august, p. 10
De la recenzie la critică, în „Vremea” An VIII, 31 august, nr. 2999, p. 1
Momentul Eminescu, în „Viața literară”, an X, august-septembrie, nr. 3, p. 1
Restaurarea demnității românești, în „Vremea”, anul VIII, nr. 403, 1 septembrie, p. 3
Lucian Blaga, în „Vremea”, an VIII, nr. 404, 8 septembrie, p. 9
Românii peste hotare, în „Vremea”, anul VIII, nr. 407, 29 septembrie 1935, p. 6
România în eternitate, în „Vremea”, an VIII, nr. 409, 13 octombrie, p. 3
1918-1921, în „Vremea”, anul VIII, nr. 411, 27 octombrie 1935, p. 3
Demagogie prerevoluționară, în „Vremea”, anul VIII, nr. 413, 10 noiembrie, p. 3
Camil Petrescu, în „Vremea”, an VIII, nr. 414, 24 noiembrie, p. 4
Popor fără misiune?, în „Vremea”, anul VIII, nr. 416, 1 decembrie, p. 3
Paradoxele primatului politic: O partidă de șah în tranșee, în „Vremea”, anul VIII, nr. 417, 8 decembrie, p. 3
Renașterea și Prerenășterea, în „Vremea”, anul VIII, nr. 418, Crăciun, p. 6

1936:

Elemente pre-ariene în hinduism în „Revista Fundațiilor Regale”, an III, nr.1, ianuarie, pp. 149-173

Nu mă interesează, în „Pasărea albastră”, anul II, nr. 2, 7 februarie, p. 1
Hasdeu ziarist, în „Vremea”, anul IX, nr. 427, 1 martie, p. 10
Hasdeu eseist romantic, în „Vremea”, anul IX, nr. 428, 8 martie, p. 4
Destinuri românești, în „Vremea”, an IX, nr. 430, 22 martie, p. 3
„Generația în pulbere”, în „Vremea”, anul IX, nr. 438, 24 mai, p. 3
Despre destinul romanului românesc, în „Da și Nu”, anul I, nr. 4, 5 iunie, p. 5
Diurnele generației tinere, în „Vremea”, anul IX, nr. 440, 7 iunie, p. 2
Spania lui Unanimo, în „Vremea”, anul IX, nr. 456, 27 septembrie, p. 3
Soarta scriitorului tânăr, în „Vremea”, anul IX, nr. 459, 18 octombrie, p. 3
Cenzura cărților, în „Vremea”, an IX, nr. 461, 1 noiembrie, p. 10
Ungaria și Yolanda Foldes, în „Vremea”, anul IX, nr. 462, 8 noiembrie 1936, p. 8
Profesorul Nae Ionescu, an IX, nr. 463, 15 noiembrie, pp. 7 și 9

1937:

Comentarii la un jurământ, în „Vremea”, an X, nr. 476, 21 februarie, p. 2

De unde începe misiunea României, în „Vremea”, an X, nr. 477, 28 februarie, p. 3.

Dictatura și personalitatea, în „Vremea” anul X, nr. 481, 28 martie, p. 3

Folclorul ca instrument de cunoaștere, în „Revista Fundațiilor Regale”, an IV, nr. 4, aprilie, pp. 315-328

O revoluție creștină, în „Buna vestire”, anul I, nr. 100, 27 iunie, p. 3

Convorbiri cu Lucian Blaga în „Vremea”, an X, 22 august, nr. 501, pp. 10-11

Lucian Blaga la Academie, în „Viața literară”, anul XI, nr. 12, septembrie, p. 1

Lucian Blaga la Academie, în „Viața literară”, anul XI, nr. 12, septembrie, p. 1

Piloții orbi, în „Vremea”, anul X, nr. 505, 19 septembrie 1937, p. 3

Protoistorie sau ev mediu, „Vremea”, anul X, nr. 509, 8 octombrie 1937, p. 9

Cultura românească peste hotare, în „La post”, an I, nr. 1, 12 noiembrie, p. 2

De ce cred în biruința Mișcării Legionare? Răspunsul domnului Mircea Eliade, în „Buna Vestire”, nr. 244, 17 decembrie, pp. 1-2

1938:

Lucian Blaga și sensul culturii, în „Revista Fundațiilor Regale”, anul V, nr. 1, ianuarie, pp. 162-166

Filosofii români peste hotare, în „Sânzana”, anul I, nr. 14, 15 ianuarie, p. 3

Lecturi și cultură, în „Vremea”, anul X, nr. 529, 13 martie, p. 9

Democrația și problema României, în „Vremea”, anul XI, nr. 468, 18 decembrie, p. 3

1940:

Despre cultura dirijată, în „Universul literar”, anul II, nr. 6, 3 februarie, p. 1

Profesorul Nae Ionescu, în „Universul literar”, 23 martie, pp. 1-2

1943:

„Latina gintă e regină.” Camoens și Eminescu, în „Vremea”, anul XVI, nr. 697, 9 mai, pp. 8-10

1951:

Cum se face o cultură, în „Îndreptar”, anul I, nr. 12, p. 1

1952:

Catastrofă și mesianism. Note pentru o Teologie a Istoriei, în „Destin. Revistă de cultură românească”, Madrid, anul 3, nr. 41, p. 7

1962:

Tăcerile lui Lucian Blaga, în „Cuvântul în exil”, nr. 1, iunie, p. 4

1985:

Cultura-modul specific de a exista al omului în univers, în „Revista de istorie și teorie literară”, an XXXIII, nr. 2, aprilie-iunie, pp. 17-20

Deasupra tuturor gloriilor efemere..., text prezentat de Mircea Handoca în „Revista de istorie și teorie literară”, București, anul XXXIII, nr. 3, iulie-septembrie, pp. 22-23

Despre Eminescu și Hasdeu, în „Revista de istorie și teorie literară”, anul XXXIII, nr. 3, iulie-septembrie, p. 23

1987:

„...visez la pustietatea apelor pe care o voi străbate.”, în „Manuscriptum”. Revistă trimestrială editată de Muzeul Literaturii Române, director fondator: D. Panaitescu-Perpessicius, Tiparul - Întreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918”, an XVIII, aprilie-iunie, nr. 2, p. 134

2007:

[„Cuvântul”], secțiunea Centenar Mircea Eliade, în „Biblioteca Bucureștilor”, anul X, nr. 4, aprilie, pp. 3-5

Lucian Blaga și sensul culturii, „Biblioteca Bucureștilor”, anul X, nr. 4, aprilie 2007, p. 8

*

*

*

- ARGHEZI, Tudor, *Cu bastonul prin București*, Editura Minerva, București, 1972
- BACHELARD, Gaston, *Psihanaliza focului*, traducere de Lucia Ruxandra Munteanu, prefață de Romul Munteanu, București, Editura Univers, 2000
- BAUDRILLARD, Jean, GUILLAUME, Marc, *Figuri ale alterității*, traducere de Ciprian Mihali, Pitești, Editura Paralela 45, 2002
- BLAGA, Lucian, *Trilogia cunoașterii* (cap. *Știință și creație*), București, E.P.L.U., 1971
- BLAGA, Lucian, *Opere, IX, Trilogia culturii*, ediție îngrijită de Dorli Blaga, studiu introductiv de Al. Tănase, București, Editura Minerva, 1985
- BLAGA, Lucian, *Geneza metaforei și sensul culturii*, București, Editura Humanitas, 1994
- CODRESCU, Andrei, *Dispariția lui „AFARĂ”: un manifest al evadării*, traducere din engleză de Ruxandra Vasilescu, prefață de Ioan Petru Culianu, București, Editura Univers, 1995
- CULIANU, Ioan Petru, *Dialoguri întrerupte. Corespondență Mircea Eliade-Ioan Petru Culianu*, prefață de Matei Călinescu, ediție îngrijită și note de Tereza Culianu-Petrescu și Dan Petrescu, Iași, Polirom, 2004
- DELEUZE, Gilles și GUATTARI, Felix, *A Thousand Plateaus*, traducere de Brian Massumi, Minneapolis, University of Minnesota Press, 1987
- EMINESCU, Mihai, *Poesii* [I], Prefață de Mircea Eliade. *Ediție de pribegie*. Biblioteca Română, Freiburg, Br. (Germania), 1949
- EMINESCU, Mihai, *Opere, XV*, București, Editura Academiei, 1993
- EMINESCU, Mihai, *Sărmanul Dionis și alte proze, Cezara*, Antologie, prefață, comentarii critice de George Gană, București, Editura Floarea darurilor, 1996
- EMINESCU, Mihai, *Proză, Umbra mea*, tabel bibliografic, prefață și note de Gheorghe Lăzărescu, ediție îngrijită de Gheorghe Lăzărescu, București, Editura Niculescu, 2002
- EMINESCU, Mihai, *Opera poetică*, ediția a II-a, îngrijită de Dumitru Irimia, Iași, Editura Polirom, 2006
- EMINESCU, Mihai, *Poezii*, ediție adnotată. Selecție, cronologie și note de Cătălin Cioabă, București, Editura Humanitas, 2014
- GIDE, André, *Falsificatorii de bani*, București, Editura RAO, 1996
- GRIFFIN, Roger, *Modernism and Fascism*, Londra, Palgrave Macmillan, 2007
- HASDEU, B.P., *Cuvente den bătrâni. Texte alese* cu o Introducere și Note de J. Byck, București, Editura Cultura Națională, 1937

- HASDEU, B.P., *Etymologicum Magnum Romaniae*, Tomul 1, București, 1887
- HASDEU, B.P., *Scriseri literare, morale și politice*, introducere și ediție critică de Mircea Eliade, București: Fundația pentru Literatură și Artă, 1937
- HASDEU, B.P., *Opere I. Poezii. Proză*, ediție îngrijită de Stancu Ilin și I. Opreșan, introducere de Eugen Simion, București, Editura Fundația Națională pentru Știință și Artă, univers enciclopedic, 2006
- HASDEU, B.P., *Opere, II. Dramaturgie. Folcloristică*, Ediție îngrijită de Stancu Ilin și I. Opreșan, București, Fundația Națională pentru Știință și Artă, univers enciclopedic, 2006
- HOMER, *Iliada*, Colecție coordonată de Prof. dr. Dan Grigorescu, Prefață de Ion Acsan, traducere de Radu Hâncu, București, Editura Mondero, 1999
- IONESCU, Nae, *Piatra din capul Unghiului, în Roza vânturilor*, București, Editura Roza vânturilor, 1990
- IONESCU, P. P., *Filosofie și națiune*, București, Editura Albatros, 2003
- IORDAN, Iorgu, *Stilistica funcțională a limbii române*, vol. I, București, Editura Academiei, 1973
- IORGA, Nicolae, *O viață de om așa cum a fost*, vol. III, *Spre înseninare*, Editura N. Stroilă, București, 1934
- IORGA, Nicolae, *Corespondență*, vol. III, Ed. de E. Vaum, Minerva, București, 1991
- KANT, Immanuel, *Critica facultății de judecare*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981
- MARINO, Adrian, *Viața unui om singur*, Iași, Editura Polirom, 2010
- NOICA, Constantin, *Carte de înțelepciune*, București, Editura Humanitas, 1993
- PETRESCU, Camil, „Doctrina substanței”, vol. II, Ediție îngrijită, note și indice de nume de Florica Ichim și Vasile Dem Zamfirescu, studiu introductiv de Vasile Dem Zamfirescu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988
- PETRESCU, Camil, *Opinii și atitudini*, Editura pentru literatură, București, 1962
- PETRESCU, Camil, *Teze și antiteze*, Ediție îngrijită de Florica Ichim, București, Editura 100+1 Grammar, București, 2002
- PETRESCU, Camil, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, Editura Biblioteca pentru toți, București, 2009
- PROUST, Marcel, *Carnete*, Ediție întocmită și prezentată de Florence Callu și Antoine Compagnon, traducere din limba franceză și postfață de Irina Mavrodin, Editura RAO, București, 2009

RĂDULESCU-POGONEANU, Ion A, *Kant și Eminescu. Traducerea criticii rațiunii pure*, în „Convorbiri literare”, București, XL, nr. 6-8, iunie-iulie-august, reprodus în *Corpusul receptării critice a operei lui M. Eminescu, Secolul XX*, vol. V, București, Editura Saeculum I.O, 2005

VIANU, Tudor, *Filosofia culturii și teoria valorilor*, ediție îngrijită de Vlad Alexandrescu, text stabilit de Vlad Alexandrescu și Adriana Zaharia, studiu introductiv și repere critice de Ilie Pîrvu, București, Editura Nemira, 1998

VULCĂNESCU, Mircea, *Dimensiunea românească a existenței*, (vol I) *Pentru o nouă spiritualitate filosofică*, cu Introducere de Marin Diaconu, Editura Eminescu, București, 1992

XENOPOL, A. D., *Națiunea română*, antologie, îngrijire de ediție, studiu introductiv și note de Constantin Schifirneț, București, Editura Albatros, 1999

SURSE SECUNDARE

ACTERIAN, Arșavir, „Un autentic umanism”, în „Vremea”, an X, 6 iunie 1937, nr. 490, p. 4

AFLOROAIEI, Ștefan, *Cum este posibilă filosofia în estul Europei*, Iași, Editura Polirom, 1997

ALEXANDRESCU, Sorin, „Dialectica fantasticului”, studiu introductiv publicat ca prefață la vol. Mircea Eliade, *La țigănci și alte povestiri*, București, Editura pentru literatură, 1969

ALEXANDRESCU, Sorin, „Modernism și anti-modernism. Din nou, cazul românesc” în *Modernism și antimodernism*, coordonat de Sorin Antohi, București, Editura Cuvântul, 2008

ANGELESCU, N.C., „În jurul «diurnelor generației tinere»”, în „Vremea”, anul IX, nr. 442, 21 iunie 1936, p. 2

APOSTOL, R, »Biblioteca și Institutul Român de Cercetări din Freiburg (Istoric)”, în „Buletinul Bibliotecii Române”, Vol. (IX) – Serie nouă – 1975/1976, Freiburg (Germania), 1976, p. 595

AVRAMESCU, I., „Popularizarea și difuzarea cărții de Partid, o sarcină de onoare pentru bibliotecari”, în „Călăuza Bibliotecarului”, an. IV, nr.5, mai 1951, p. 4

BĂICUȘ, Iulian, *Opera lui Camil Petrescu. Ghid de recitare. Monografie critică*, Editura Virtual, București, 2012

- BENGA, Grațiela, *Mircea Eliade. Căderea în istorie*, Timișoara, Editura Hestia, 2005
- BENGA, Grațiela, *Traversarea cercului. Centralitate, inițiere, mit în opera lui Mircea Eliade*, Timișoara, Editura Hestia, 2006
- BLAGA, Lucian, „Mahatma Gandhi, cum l-am cunoscut”, în „Saeculum”, anul I, nr. 3, mai-iunie 1943, pp. 3-14
- BLAGA, Lucian, „Metafizica și știința”, „Vremea”, anul VII, nr. 331, 25 martie 1934, p. 7
- BOBÂNĂ, Gheorghe, „Hasdeu Bogdan Petriceicu – savant și gânditor. 100 ani de la moarte”, în revista Akademos, nr. 4 (8), decembrie 2007, pp. 24-25
- BOGREA, Vasile, „Domnul Mircea Eliade, «Student Filosofie», și Essai de synthèse del'histoire de l'humanité a d-lui N. Iorga, sau Ce n-a cetit d. Iorga și a cetit d. Mircea Eliade. O glumă tristă”, în „Societatea de mâine” (Cluj), anul II, nr. 33-34 / 15-22 august 1926, p. 557
- BOGZA, Geo, „De vorbă cu d. Mircea Eliade despre reportaj”, anul VII, nr. 335, 29 aprilie 1934, p. 6
- BOIA, Lucian, *Istorie și mit în conștiința românească*, București, Editura Humanitas, 1997
- BOLDEA, Iulian, „Mircea Eliade – discursul autobiografic” în *Teme și variațiuni*, București, Editura Ideea europeană & Europress, 2008
- BORDAȘ, Liviu, „India în cultura românească din Transilvania” (I), în „Acta Musei Porolissensis”, 2000, nr. 23, vol. 2, Zalău, pp. 395-463.
- BRAGA, Corin, *10 studii de arhetipologie*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1999
- BRAGA, Mircea, *Cultura – o utopie asumată?*, Sibiu, Editura Imago, 2000
- BRAGA, Mircea, *La izvoarele aventurii metodologice moderne. Studii de teorie literară*, Colecția Opera Omnia, Iași, Editura TipoMoldova, 2013
- BULGĂR, Gheorghe, *Mircea Eliade în actualitate - erudiție și artă; corespondență*, Baia Mare, Editura Gutinul, 1991
- CARACOSTEA, Dumitru, *Arta cuvântului la Eminescu*, Iași, Editura Junimea, 1980
- CARACOSTEA, Dumitru, *Expresivitatea limbii române*, Iași, Editura Polirom, 2000
- CARAVIA, Paul, *Gândirea interzisă. Scrieri cenzurate. România 1945-1989*, Editura Enciclopedică, București, 2000
- CAVE, David, *Mircea Eliade's Vision for a New Humanism*, New York, Oxford University Press, 1993
- CĂLINESCU, George, *Istoria literaturii române. Compendiu*, București, Editura pentru literatură, 1963

CĂLINESCU, George, *Opera lui Mihai Eminescu*, în *Opere*, București, Editura Minerva, 1969, vol. XIII

CĂLINESCU, George, *Romanul românesc față cu Proust*, în *Ulysse*, București, E.P.L., 1967

CÂRDU, Petru, *Mircea Eliade*: „«Se întâmplă, s-a întâmplat cu mine» Un dialog cu Petru Cârdu” în „România literară”, nr. 50, 16 decembrie 2011, pp. 12-13.

CHEVALIER, Jean, GHEERBRANT, Alain, *Dicționar de simboluri: mituri, vise, obiceieri, gesturi, forme, figuri, culori, numere*, traducere de Daniel Nicolescu, Micaela Slăvescu și Doina Uricariu, vol. 3 (P-Z), București, Editura Artemis, 1995

CHIHAI, Pavel, *Scrieri din țară și din exil*, vol. III, *Cultura română și cultura europeană*, București, Editura Paideia, 2007

COMARNESCU, Petru, *Pagini de jurnal. 1923-1947*, vol. I, ediție îngrijită de Traian Filip, Mircea Filip și Adrian Munțiu, Prefață de acad. Dan Grigorescu, București, Editura Noul Orfeu, 2003

CRAINIC, Nichifor, „Cronica mărunță”, în „Gândirea”, anul XVIII, nr. 1, ianuarie 1939, p. 55

CROHMĂLNICEANU, Ovid, „Literatura «autenticității» și «experienței»”, în vol. „*Dosarul*” *Mircea Eliade*, vol. VIII, 1967-1970. *Reabilitare provizorie*, Cuvânt înainte și culegere de texte de Mircea Handoca, București, Editura Curtea Veche, 2003

CULIANU, Ioan Petru, *Mircea Eliade*, Ediție revăzută și adăugată, traducere de Florin Chirițescu și Dan Petrescu, București, Editura Nemira, 1995

DEL CONTE, Rosa - *Eminescu sau despre Absolut*, Ediția a II-a, Îngrijire, traducere și prefață de Marian Papahagi, *Cuvânt înainte* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Postfață* de Mircea Eliade, Cu un cuvânt pentru ediția românească de Rosa Del Conte, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2003

DOBRE, Ana, „Mircea Eliade – Nicolae Iorga. Les Promesses de l’equinoxe”, în „Ex Ponto”, anul VII, nr. 4 (25), octombrie - decembrie 2009, p.74

DONIGER, Wendy, *Epilogue, Mircea Eliade, Journal IV 1979-1985*, traducere de Mac Linscott Ricketts, Chicago, The University of Chicago Press, 1990

DRAGOMIRESCU, Mihail, „Reviste”, în „Ritmul vremii”, anul IV, nr. 2-3, februarie-martie, 1926, p. 99

DUMITRESCU-BUȘULENGA, Zoe, *Eminescu - Cultură și creație*, București, Editura Eminescu, 1976

DUMITRESCU-BUȘULENGA, Zoe, *EMINESCU și romantismul german*, București, Editura Eminescu, 1986

DUMITRESCU-BUȘULENGA, Zoe, în „Cuvânt înainte”, Rosa Del Conte – *Eminescu sau despre Absolut*, Ediția a II-a, Îngrijire, traducere și prefață de Marian Papahagi, Cuvânt înainte de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Postfață de Mircea Eliade, Cu un cuvânt pentru ediția românească de Rosa Del Conte, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2003

ELIOT, T.S., *Ulysses, Order and Myth*, New York, Dial Pub. Co., 1923

EMINESCU, Mihai, *Versuri lirice (Opera poetică)*, Ediție îngrijită de Oxana Busuioceanu și Aurelia Dumitrașcu, Coordonare și cuvânt înainte de Alexandru Condeescu, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2000

FISHKIN, Shelley Fisher, *From Fact to Fiction: Journalism and Imaginative Writing in America*, Oxford, Oxford University Press, 1985

FLORIAN, Mircea, *Filosofia românească, Publicistică II 1915-1959*, Craiova, Editura Aius, Craiova, 2005

FLORIAN, Mircea, *Îndrumare în filosofie*, ediție de Nicolae Gogoneață și Ion. C. Ivanciu, București, Editura Științifică, 1992

GANDHI, Rajmohan, *The Good Boatman. A Portrait of Gandhi*, London, Penguin Books, 1995

GAULTIER, Jules de, *Bovarismul, Filosofia bovarismului*, colaborator Georges Palantes, traducere de Ani Bobocea, Iași, Institutul European, 1993

GHEORGHIU, Mihai, *Reversul istoriei. Eseu despre opera lui Mircea Eliade*, București, Editura Humanitas, 2015

GLODEANU, Gheorghe, *Coordonate ale imaginarului în opera lui Mircea Eliade*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2006

GUÉNON, René, *Simboluri ale științei sacre*, București, Editura Humanitas, 1997

HANDOCA, Mircea, *De vorbă cu Mircea Eliade* în vol. *Convorbiri cu și despre Mircea Eliade*, București, Humanitas, 1998

HANDOCA, Mircea, „Forța creației românești, Spiritualitatea noastră în viziunea lui Mircea Eliade”, în „România literară”, nr. 20, 16 mai 1985, pp. 19-21

HANDOCA, Mircea, „În marginea unui îndreptar spiritual”, în „Jurnalul literar. Publicație de opinie și atitudine intelectuală”, anul XXI, nr. 7-12, aprilie-iunie 2010, p. 12

HANDOCA, Mircea, *Mircea Eliade și corespondenții săi*, vol. 1 (A-E), ediție îngrijită, Cuvânt înainte, note și indici de Mircea Handoca, Cuvânt înainte, București, Editura Minerva, 1993

HANDOCA, Mircea, *Mircea Eliade și corespondenții săi*, vol. 3 (K-P), ediție îngrijită, cuvânt înainte, note și indici de Mircea Handoca, Academia Română, București, Fundația Națională Pentru Știință Și Artă, Institutul de Istorie Și Teorie Literară „G. Călinescu”, 2003

HANDOCA, Mircea, *Mircea Eliade și corespondenții săi*, vol. 4 (R-S), ediție îngrijită, Cuvânt înainte, note și indici de Mircea Handoca, București, Editura Criterion publishing, 2006

HANDOCA, Mircea, *Mircea Eliade. Câteva ipostaze ale unei personalități proteice*, București, Editura Minerva, 1992

HANDOCA, Mircea, „Pagini scrise pe genunchi cu creionul...”, în „Manuscriptum”, anul XVIII, aprilie-iunie 1987, nr. 2, p. 133

HANDOCA, Mircea, *Europa, Asia, America... Corespondență*, I – P, vol. al II-lea, Cuvânt înainte și îngrijirea ediției de Mircea Handoca, București, Editura Humanitas, 1999

HANDOCA, Mircea, *Prefață la A vedea lumea ca în ziua dintâi a creației: pagini despre Brâncuși*, Ediție îngrijită și prefațată de Mircea Handoca, București, Editura Mihai Dascăl Editor – Casa de Presă și Editură, 2001

HASDEU, B.P., *Studii de folclor*. Ediție îngrijită și note de Nicolae Bot. Prefață de Ovidiu Bârlea. Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1979

HATZFELD, Hagel, *Saggi di stilistica romana*, vol. I, București, Editura Academiei, 1973

HAYES, Carlton J. H., *Nationalism: A Religion*, New York, The Macmillan Co., 1960

IBRĂILEANU, Garabet, *Creație și analiză*, Pitești, Editura Paralela 45, 2000

IERUNCA, Virgil, *Mircea Eliade și obsesia României*, în *Subiect și predicat*, Editura Humanitas, 1993

IONESCU MUREȘANU, Marina, *Eminescu și intertextul romantic*, Iași, Editura Junimea, 1990

IORDAN, Iorgu, *Limba lui Eminescu*, în vol. *Limba literară. Studii și articole*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1977

IORGA, Nicolae, „Două discursuri”, în „Cuget clar”, anul I, nr. 49, București, 16 iunie 1937, p. 769

IORGA, Nicolae, *Istoria literaturii românești contemporane*, vol. I, Editura Adevărul, Vălenii de Munte, 1934

IORGA, Nicolae, *Istoria literaturii românești în secolul al XVIII-lea*, vol. II, Editura Didactică și pedagogică, București, 1969

IORGA, Nicolae, „La ce servește această poezie?”, în „Cuget clar”, anul II, nr. 15, București, 21 octombrie 1937, p. 226

IORGA, Nicolae, „Mai multă omenie!”, în „Neamul românesc”, anul XXI, nr. 75, 1 aprilie 1926, p. 1

IORGA, Nicolae, „Poate fi inteligibilul fără simțire, poezie?”, în „Cuget clar”, anul II, nr. 11, 23 septembrie 1937, p. 165

IORGA, Nicolae, *Sfaturi pe întunerice* vol.1, Editura Universală, București 1931

IRIMIA, Dumitru (coordonator), *Dicționarul limbajului poetic eminescian, Semne și sensuri poetice*, I. Arte, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2006

KOHN, Hans, *Nationalism. Its Meaning and History*, în *The Age of Nationalism. The First Era of Global History*, New York, Evanston and London, Harper & Row Publishers, 1962

LAVRIC, Sorin, *Noica și mișcarea legionară*, București, Editura Humanitas, 2008

LEMNARU, Oscar, „Se reîntorc în țară?”, în vol. „Dosarul” *Mircea Eliade. VI. (1944-1967). Niet! Partea întâi*. Cuvânt înainte și culegere de texte de Mircea Handoca, București, Editura Curtea veche, 2002

LUPAȘ, I, „Influența lui Hegel în scrisul lui N. Bălcescu și M. Eminescu”, în „Universul” din 7 februarie 1932

MANOLESCU, Florin, *Enciclopedia exilului literar românesc: 1945-1989*, București, Editura Compania, 2003

MANOLESCU, Nicolae, *Arca lui Noe*, Editura Gramar, București, 2007

MARINO, Adrian, *Al treilea discurs. Cultură, ideologie și politică în România*, Adrian Marino în dialog cu Sorin Antohi, Iași, Editura Polirom, 2001

MARINO, Adrian, *Descoperirea Europei*, prefață de Constantin M. Popa, Craiova, Editura Aius printed, 2006

MARINO, Adrian, *Libertate și cenzură în România. Începuturi*, Iași, Editura Polirom, 2005

MARINO, Adrian, *Pentru Europa. Integrarea României, Aspecte ideologice și culturale*, ediția a II-a, revizuită și întregită, cu un post-scriptum al autorului, cuvânt înainte de Silviu Lupescu, Iași, Editura Polirom, 2005

MAUROIS, André, *Le monde de Marcel Proust*, Paris, Hachette, 1960

MAZILU, Dan Horia, *Cronicarii moldoveni. Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce*, București, Editura Humanitas, 1997

MĂTUȘOIU, Constantin și DINU, Mihaela Hélène, *Istoria bibliotecilor din România în legi și documente (1945-2000)*, vol. II, Constanța, Editura Ex Ponto, 2001

MCLUHAN, Marshall, *Understanding Media. The Extensions of Man*, Massachusetts Institute of Technology, 1964

- MICU, Dumitru, „*Gîndirea*” și *gîndirismul*, București, Editura Minerva, 1975
- MURGU, Eftimie, *Scrieri*, București, EPL, 1969
- NEGOIȚESCU, Ion, *Poezia lui Eminescu*, Iași, Editura Junimea, 1980
- NICOLESCU, Basarab, *De la Isarlâk la Valea Uimirii*, vol. I, București, Editura Curtea veche
- NIEDERHOFF, Burkhard, „Fokalisation und Perspektive”, în „*Poetica*”, vol. 33, nr. 1/2 (2001), pp. 1-21
- NIȘCOV, V, *Eminescu și Novalis*, în *Caietele M. Eminescu*, IV, București, Editura Eminescu, 1977
- PAPU, Edgar, *Din clasicii noștri*, București, Editura Eminescu, 1977
- PETRESCU, Camil, „Generația de azi”, în „*Universul litarar*”, anul XLIV, nr. 26, 24 iunie 1928, pp. 421-422
- PETRESCU, Camil, „Nouii exerciții de logică”, în „*Universul litarar*”, anul XLIV, nr. 20, 15 iulie 1928, pp. 468-470
- PETRESCU, Camil, „Un document fotografic”, în „*Universul litarar*”, anul XLIV, nr. 28, 8 iulie 1928, p. 454
- PETRESCU, Camil, „Un frazeolog frenetic și mistic”, în „*Universul litarar*”, anul XLIV, nr. 27, 1 iulie 1928, p. 437
- PETREU, Marta, *Un trecut deocheat sau „Schimbarea la față a României”*, Cluj-Napoca, Biblioteca Apostrof, 1999
- PETROVICI, Ion, *Misiunea filosofului*, Cluj-Napoca, Editura Grinta, 2004
- PETROVICI, Ion, *Naționalitatea în filosofie*, în vol. *Ion Petrovici, Misiunea filosofului*, Cluj-Napoca, Editura Grinta, 2004
- POCLID-DEHELEAN, Viviana, *Publicistica lui Mircea Eliade și opțiunile „Tinerei Generații”*, Editura David Press Print, Timișoara, 2016
- POP, Ion, *Ore franceze*, vol. II, Iași, Editura Polirom, 2002
- POPA, Mircea, *Reîntoarcerea la Ithaca. Scriitori români din exil*, București, Editura Globus
- POPESCU, Ionuț Mihai, *Actualitatea lui Eliade din perspectiva globalizării*, în vol. *Caietele Mircea Eliade*, 2, Oradea, Editura Grafnet, 2004
- POSADA, Mircea, *Opera publicistică a lui Mircea Eliade*, cu un Cuvânt înainte de Mircea Tomuș, București, Criterion Publishing, 2006
- RÂPEANU, Valeriu, *Nicolae Iorga. Nae Ionescu. Mircea Eliade. Polemici. Controverse. Elogii*, Ediția a II-a, București, Editura Lider, 1993

RICKETTS, Mac Linscott, *Rădăcinile românești ale lui Mircea Eliade*. Vol. I. *Copilăria și tinerețea. 1907-1933*, introducere și prefață de Mac Linscott Ricketts, traducere de Virginia Stănescu și Mihaela Gligor, București, Editura Criterion Publishing, 2004

RICKETTS, Mac Linscott, *Rădăcinile românești ale lui Mircea Eliade*. Vol. I. *Copilăria și tinerețea. 1907-1933*, introducere și prefață de Mac Linscott Ricketts, traducere de Virginia Stănescu și Mihaela Gligor, București, Editura Criterion Publishing, 2004

RICKETTS, Mac-Linscott, „Mircea Eliade și Nicolae Iorga”, în „Feed back. Revistă de experiment literar”, anul X, nr. 9-10, septembrie-octombrie 2013, pp. 33-35

RUȘTI, Doina, *Dicționar de simboluri din opera lui Mircea Eliade*, București, Coresi, 1998

SALVIU, C. P., „Schiller – Alecsandri – Eminescu”, în „Revista Asociației Învățătorilor și Învățătoarelor din România”, Buzău, an VII, nr. 6, noiembrie 1906

SARTRE, Jean Paul, *Ființa și neantul. Eseu de ontologie fenomenologică*, Pitești, Editura Paralela 45, 2004

SÂN-GIORGIU, Ion, *Mihail Eminescu și Goethe*, Craiova, Editura Ramuri, 1929

SCARLAT, Cristina, *Mircea Eliade, Hermeneutica spectacolului II*, Iași, Editura Lumen, 2011

SCURTU, Ion, „Eminescu și Schopenhauer”, în „Sămănătorul”, București, anul IV, nr. 41, 9 octombrie 1995, pp. 753 - 755;

SEBASTIAN, Mihail, „Între experiență și temperament” (I), în vol. *Eseuri, cronici, memorii*, ediție îngrijită și postfață de Cornelia Ștefănescu, Editura Minerva, București, 1972

SEBASTIAN, Mihail, „Specificul național”, Conferință datată 21 martie 1935, desfășurată la Institutul Francez din București. Textul a fost redactat de Leon Volovici, în „Apostrof”, anul XII, nr. 5, mai 2001, p. 13

SIMION, Eugen, „Eugen Ionescu și literatura din țara tatălui” în „Revista Pro Saeculum. Revistă de cultură, literatură și artă”, nr. 8 (22) - dec. 2005, p. 2

SIMION, Eugen, *Întoarcerea autorului*, II, București, Editura Minerva, 1993

SIMION, Eugen, „Nivelele textului mitic”, în vol. *Mircea Eliade. În curte la Dionis*. București, Editura Cartea Românească, 1981

SOUND, W. David, *Divine Cartographies: God, History, and Poiesis in W. B. Yeats, David Jones, and T.S. Eliot*, Oxford English Monographs, 2007

STOE, Victor, „Magul unei generații”, în „Viața literară”, anul IV, nr. 127, 15 aprilie – 10 mai, 1930, p. 2

STREINU, Vladimir, *Pagini de critică literară*, vol. I, București, E.P.L., 1968

- ȘTEFĂNESCU, Alex, *Eminescu poem cu poem*, București, Editura ALLFA, 2017
- TACCIU, Elena, *Eminescu. Poezia elementelor – Eseu asupra imaginației materiale în postumele de tinerețe*, București, Editura Cartea Românească, 1979
- TAYLOR, Charles, *A Secular Age*, Cambridge, Massachusetts, and London, England, The Belknap Press of Harvard University Press, 2007
- TCACIUC-ALBU, N, „De la Lenau la Eminescu”, în „Convorbiri literare”, LXXII, 6-7-8-9, iunie - septembrie 1939
- TURLIUC, Cătălin, *Etnicitate și naționalitate la 1848*, în *Istoria – o meditație asupra trecutului*, ed. Gabriel Bădărău, Iași, Tipografia Moldova, 2001
- ȚUȚEA, Petre, *Mircea Eliade*, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2007
- VRABIE, Diana, „O posibilă tipologie a autenticității”, în „Philologica Jassyensia”, anul I, nr. 1-2, 2005, pp. 265-280
- VULCĂNESCU, Mircea, „Generație”, în „Criterion”, anul I, nr. 3-4, 15 noiembrie – 1 decembrie 1934, pp. 3-6
- VULCĂNESCU, Mircea, „Grupul «Criterion»”, în *Tânăra generație*, București, Editura Compania, 2004
- WÄCHTER, Magda, *Mircea Eliade și chipurile contemplației*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2016
- WEININGER, Otto, *Sex și caracter*, traducere de Monica Niculcea, Șerban Căpățînă, editor Monica Dumitrescu, București, Editura Anastasia, 2002
- ZAMFIRESCU, Dan, „Mircea Eliade – profet al neamului românesc”, din vol. *Mircea Eliade, Profetism românesc, I-II: 1. Itinerariul spiritual. Scrisori către un provincial. Destinul culturii românești* [studiu introductiv („Mircea Eliade – profet al neamului românesc”) de Dan Zamfiru, în loc de cuvântul înainte al autorului. *Itinerariu spiritual: Tânăra generație de Mircea Eliade*] volum alcătuit și îngrijit de Alexandru V. Diță; 2. *România în eternitate* [Cuvânt de prezentare de N. Georgescu, studiu introductiv (Mircea Eliade sau „nerăbdarea creației”) de Nicolae Georgescu] volum alcătuit și îngrijit de Nicolae Georgescu; București, Editura Roza Vânturilor, 1990
- XXX, *BIBLIA sau Sfânta Scriptură*, Tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2013
- XXX, *Séance publique du 19 février 1977. Réception de M. Mircea Eliade*, Bruxelles, Palais des Académies, 1977

SURSE WEB

BENDA, Julien, *The Treason of the Intellectuals*, with a new introduction by Roger Kimball, translated by Richard Aldington, New Brunswick & London, Transaction Publishers, 2014; Disponibil online la adresa:

https://www.academia.edu/39297057/Julien_Benda_The_Treason_of_the_Intellectuals

Accesat în 30.01, la ora 12:59.

BENGA, Grațiela, *Mircea Eliade. Căderea în istorie*, Editura Hestia, Timișoara, 2005, p. 148. Volumul este disponibil online la adresa:

http://www.bjt.ro/bv/ScritoriBanateni/BENGA_Gratiela/Benga_M.Eliade.pdf

BOCANCEA, Sorin, *Naționalismul. Fondul ideologic al reacțiilor europenilor la provocările actuale*, în „Journal of The Faculty of Political and Administrative Sciences”, nr. 1(7), 2015, p. 9. Disponibil online la adresa: <https://revistapolis.ro/nationalismul-fondul-ideologic-al-reactiilor-europenilor-la-provocarile-actuale/>

BORDAȘ, Liviu, *Eliade, Iorga și istoria neterminată*, „în „Verso”, anul I, nr. 1, aprilie 2014, p. 18. Disponibil la adresa:

http://www.academia.edu/6782489/Eliade_Iorga_%C8%99i_istoria_neterminat%C4%83_Verso_Cluj_s.n._I_nr._1_aprilie_2014_pp._18-20

BRUGMANN, Karl, *Grundriss der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen (Privire asupra gramaticii comparative a limbilor indo-europene)*. Toate cele 6 volume sunt disponibile online la adresa:

<https://archive.org/details/grundrissderver02bruggoog/page/n10/mode/2up>

Accesat în data de 31.01.2020, la ora 19:20

CHIOREAN, Luminița, *Discurs eseistic. Coerență, referențialitate, coeziune*, p. 265. Disponibil la adresa:

http://www.upm.ro/facultati_departamente/stiinte_litere/conferinte/situl_integrare_europeana/Lucrari2/Luminita%20Chiorean.pdf

CONVERSI, Daniele, *Modernism and Nationalism*, în „Journal of Political Ideologies”, 17(1), februarie 2014, pp. 13-34. Disponibil online la adresa:

https://www.researchgate.net/publication/254307888_Modernism_and_nationalism

ELIADE, Mircea, *Tăcerile lui Lucian Blaga*, în „Cuvântul în exil”, nr. 1, iunie 1962, p. 4. Disponibil la adresa: <https://www.scribd.com/document/407595517/Cuvantul-in-Exil-nr-1-iunie-1962>

FOMIN, Ana-Maria, *Mircea Eliade. Paradigma Unui Nou Umanism*, Suceava, 2013
Teza de doctorat este disponibilă online la adresa: <https://vdocuments.site/fomin-ana-maria-teza-de-doctorat.html>

FORSTER, E. M, *Two Cheers For Democracy*, Vol II, New York, Harcourt, Brace, 1951, p. 69. Disponibil online la adresa:
https://archive.org/stream/in.ernet.dli.2015.475781/2015.475781.Two-Cheers_djvu.txt

KUOKKANEN, Petri, *Prophets of Decline The Global Histories of Brooks Adams, Oswald Spengler and Arnold Toynbee in the United States 1890s-1960s*, 2003; Dizertația este disponibilă online la adresa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67288/951-44-5643-2.pdf?sequence=1>

PLEȘOIU, Stelian, *Fostul om de casă al lui Mircea Eliade dezvăluie: Soții Eliade au sfârșit în mizerie*, interviu consemnat de Silvia Vrînceanu Nichita, în „Ziarul de Vrancea”, 22.08.2005 sau în „Ziarul de Iași” 18.06.2018, disponibil la adresa: <https://www.ziaruldeiasi.ro/> sau la adresa: <http://www.ziaristionline.ro/2012/03/09/cum-au-trait-si-murit-sotii-eliade-o-colectie-de-marturii-ale-omului-de-casa-al-lui-mircea-eliade-adunate-de-ziaristi-online/>

Accesat la data de 10.07.2019.

PLOSCARU, Cristian, *Formarea Națiunilor*, pp. 8-9. Disponibil online la adresa:
http://history.uaic.ro/wpcontent/uploads/2012/12/an2sem2ploscaru_formarea_natiunilor.pdf
Accesat la data de 30.01.2020, la ora 19:14.

MIHĂILESCU, Virgil și RAVARU Nicolae, *Buletin bibliografic*, 1945-1950. Partea I. Extras din revista „Orizonturi“. An III, nr. 1-3, ianuarie – martie 1951, pp. 109-125, în „Biblioteca Română din Freiburg” (Germania), 1951; Mihăilescu Virgil și Ravaru Nicolae, *Buletin bibliografic*, 1945-1950. Partea a II-a. Extras din revista „Orizonturi“. An III, nr. 4-6, aprilie – iunie 1951, pp. 61-77, în „Biblioteca Română din Freiburg” (Germania), 1951. Lista extraselor poate fi consultată la adresa: <http://www.xn--rumnische-bibliothek-dzb.de/extrase.php>.

SCHLEICHER, August, *Compendium der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen*, vol I, Weimar, Hermann Böhlau, 1861. Disponibil online la adresa:
https://books.google.ro/books?id=G30KAAAIAAJ&pg=PA1&hl=ro&source=gbs_toc_r&ad=3#v=onepage&q&f=false

SLUGAN, Mario, *Montage aesthetics: narrative, adaptation and urban modernity in Alfred Döblin's Berlin Alexanderplatz*. PhD thesis, University of Warwick, 2014 Disponibil online la adresa: <http://wrap.warwick.ac.uk/67648/> Accesat în data de 04. 01. 2020, la ora 14:55

SPIVEY, Ted R., *Beyond Modernism: Toward a New Myth Criticism* (1991), în „Oz”, Vol. 13, pp. 14-19. Disponibil online la adresa:

<https://www.scribd.com/document/406125310/Beyond-Modernism-Toward-a-New-Myth-Criticism-pdf>

Accesat în 30.01.2020, la ora 13:36

VRABIE, Diana, *Reportajul ca tehnică literară*, în „Limba română. Revistă de știință și cultură”, anul XVI, nr. 7-9, 2006, p. 71. Disponibil online la adresa: <http://limbaromana.md/numere/d12.pdf>

Accesat în 27.01.2020, la ora 11:30